

NHỊ-THIÊN-DƯƠNG

ĐẠI DƯỢC PHÒNG

38, Rue de Canton, 38. - Cholon

TÉLÉPHONE N° 658

Có bán đủ các thứ thuốc rất nên thân hiệu như sau này:

1. - Kiểm-sắc-hoàn (Trị bệnh đờ đùng suy nhược)	Mỗi ve giá.	2 \$00
2. - Phụ-khoa Kim-phụng-huân (Đòn bả huyết hư khí suy)	Mỗi hộp 2 hờn giá.	1 00
3. - Hối-dâm chỉ-khái (Trị bệnh ho)	Mỗi gói giá.	0 15
4. - Nhi khoa cang-co-táng (Trị bệnh con nít)	Mỗi gói giá.	0 25
5. - Thần hiệu phát-lãnh-táng (Trị chứng nóng lạnh)	Mỗi gói giá.	0 46
6. - Bánh cam-tích (Trị bệnh cam tích)	Mỗi gói 10 bánh giá.	0 10
7. - Sơu-độc-linh-được (Trị bệnh hoa liễu)	Mỗi ve thuốc nước và thuốc hột giá.	3 00
8. - Thần hiệu nhãn-được-thủy (Trị bệnh con mắt)	Mỗi ve giá.	1 00
9. - Thanh-tạng-huân (Thuốc xổ)	Mỗi ve giá.	0 10
10. - Phong thấp cao được (Thuốc dân tr các chứng bệnh phong thấp)	Mỗi miễn giá.	0 20
11. - Sanh-phát-bá-thổ-giư (Thuốc nước xích cho nước lọc)	Mỗi ve giá.	0 30
12. - Bạch-trược-cao (Trị các chứng bệnh đau lậu)	Mỗi ve giá.	0 60
13. - Bạt độc dược cao (Trị bệnh Ung-thư u-nhọt, ghê chốc)	Mỗi ve giá.	0 30
14. - Trầm-châu-phần (Trị bệnh phong lửa phỏng nước sôi)	Mỗi ve giá.	0 35
15. - Tế sanh dược thủy (Trị các chứng bệnh cảm mạo, chổi nước và thời-khí)	Mỗi hộp giá.	0 10
16. - Bạch thọ giư (Đầu bạc hà)	Ve nhỏ giá 0\$20, -- ve lớn	0 40
17. - Tiếng dược cao (Trị bệnh lú)	Mỗi thố giá.	0 20
18. - Châu phần sanh cơ táng (Trị các thứ ghê độc)	Mỗi ve giá.	0 20
19. - Ngoại khoa trừ độc thủy (Thuốc nước để rửa các thứ ghê độc)	Mỗi ve giá.	0 20
20. - Nưa thông dược thủy (Trị bệnh đau răng)	Mỗi ve giá.	0 20
21. - Vạn ứng như phát trà (Trị bệnh cảm)	Mỗi gói giá.	0 06
22. - Vi-tê-sann trật đã huôn (Hoặc té cây, hoặc đánh đập)	Mỗi hộp giá.	0 50
23. - Dầu Essence de Menthe hiệu Nhị-thiên-Dương	Mỗi ve giá.	0 25
24. - Vạn ứng phát đơn (Trị bệnh nhứt đầu đau bụng tức ngực)	Mỗi ve giá.	0 10
25. - Dầu đậu khấu (Nhứt đầu nóng lạnh số muỗi)	Mỗi ve giá.	0 10
26. - Bông gòn thuốc (Đề bó ri ghê)	Mỗi gói là.	0 20
27. - Mộng-tiên-trà (Trà bô á-phiên)	Giá mỗi gói là.	1 50
28. - Tây-thi-lộ hương-thủy	Mỗi ve giá.	0 50
29. - Lập chỉ dao thương dược-thủy	Mỗi ve giá.	0 50
30. - Vạn-ứng nhị-thiên-dầu	Mỗi ve giá.	0 26
31. - Sát nha hương-phấn	Mỗi hộp giá.	0 30
32. - Vạn ứng bổ tá đầu mỗi ve giá.		0 20
33. - Cầm-hạp ninh thần bổ thận huôn	Mỗi hộp sáu huôn giá.	0 80
34. - Dầu chổi	{ Ve lớn giá. . . . . 0 40 { Ve nhỏ giá. 0 20	
35. - Hoa-lộ-thủy	{ Hiệu nhứt, mỗi ve giá. . . . . 0 60 { Hiệu nhì, mỗi ve giá. . . . . 0 40 { Hiệu ba, mỗi ve giá. . . . . 0 25 { Hiệu tư mỗi ve giá. 0 15	

Bổn-đường hằng năm giữ một lòng cứu thế tế nhân, cho nên chẳng nài hao tới bạc ngàn mà in ra mấy môn cuốn « Dược tách phục pháp » (chỉ cách dùng các thứ thuốc rất kỹ lưỡng) để dành mà cho thân-chủ; nếu vì nào có gởi thơ xin, thì Bổn-đường lập tức gởi liền chẳng hề sai sót.

Saigon, Imp. Commerciale C. ARDIN.
Tirage: 4.500 exemplaires

Le Directeur-Gérant: NGUYỄN-CHÁNH-SÁT.

Ng. ch. Sat

NÔNG-CO MÍN-ĐÀM

Causeries sur l'Agriculture et le Commerce

PARAISANT LE JEUDI

農 賈 茗 談

18e ANNÉE
NĂM THỨ 18
Ngày 14 Août
1919

Số 422
Ngày 19 tháng bảy
NĂM KỶ-MƠI

MỠI TUẦN ĐĂNG BAO NGÀY THỨ NĂM

<p>ĐỊNH GIÁ BÁN TRONG CỜ ĐỒNG-DƯƠNG</p> <p>Một năm..... 8 \$ 00 Sáu tháng..... 3 00 Mỗi số..... 0 10 Bán nhứt..... 0 20</p> <p>ABONNEMENTS France et Colonies</p> <p>Un an..... 30\$ 00 Six mois..... 12 00</p> <p><i>Les abonnements sont payables d'avance</i></p>	<p>Chủ nhơn:</p> <p>F. CANAVAGGIO</p> <hr/> <p>Tổng-lý, kiêm Chánh-chủ-bút:</p> <p>Nguyễn-chánh-Sát</p> <hr/> <p>Đặng-thức-Liêng. — Nguyễn-Viên-Kiểu</p>	<p>PUBLICITE ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES</p> <p>La ligne de 0-005 de large... 1\$ 50 Le décompte des lignes est calculé à raison de 3 au centimètre suivant les caractères employés. Pour les annonces commerciales on traite à forfait.</p> <p>BAO BẢO Những lời rao báo về việc thương mại, xin gởi thơ, hoặc đến tại Bổn-quản mà thương nghị.</p>
--	--	--

Direction, Rédaction et Administration: 53, rue Pellerin. — SAIGON.

Ông nào mua báo, xin đóng giùm tiền trước

MỤC LỤC

1. Bàn về cách trừ loài chuột. 2. Cảnh tượng mùa màng. 3. Hàng hoá xuất dương. 4. Đường thương mại không giao cửa Đông-Dương và Tây-bá-lợi. 5. Trung-quốc tân văn. 6. Đông-Dương thời sự. 7. An Toà xử vụ bán rượu chất giả. 8. Móc túi.	9. Tây chay. 10. Ai nói thấy thuốc Annam không giới 11. Ai tin. 12. Tự do diễn đàn. 13. Minh tạ lương y. 14. Bàn về lo tưởng sự quyền-lợi và nghĩa-vụ. 15. Gia đình giáo dục. 16. Ai làm được.

房藥大堂天二
NHÌ-THIÊN-DƯƠNG

TIỆM LỚN TẠI QUAN-BÔNG TINH THANH. — MỘT TIỆM TRONG NAM-KY
Ở tại đường, Canton, số 38, Chợ-lớn. — Telephone N° 358

PHU-KHOA KIM-PHUNG-HUON

Phẩm trà đơn-bá khác hơn đời-ông thì chỉ có 2 điều: 1o đường kính, 2o sành-dé mà thôi. Nên hồ muốn sành con thì trước hết phải lo cho đường kính đều đặn. Nếu đường kính chẳng đều thì khó mà có thời cho dâng. Ấy là phần nhiều, gộc hơi ngoặt-câm, lục-dâm, hoặc tại lộ, rỗng, hoặc-bực, ru-ướt trong lòng, làm cho khi huyết hao mòn, sanh nhiều chứng bệnh, đến cũng do nơi đường-kính không đều mà ra.

TIỆM TỐI ĐẸY, TỪ NGÀY ĐANG PHƯƠNG THUỘC MỘT-NHIỆM CỦA ĐỒNG TỬ TRUYỀN LẠI ĐẾN NÀY, HẰNG GIỮ LÒNG CHÚ GIÚP CHO ĐỜI, TRẢ NHỮNG THUỐC TỐ, GỒ CỜNG ĐƠN RA MÀ LÀM BƯỚC ĐỂ TRỊ CHO CÁC CHỨNG BỆNH ĐƠN-BÁ ĐỀU ĐÚNG ĐÚNG HẾT.

Còn như bệnh thời mà thường uống thuốc này, thì khi huyết đầy đủ, chẳng hệ sanh bệnh, mà rồi sanh con đẻ cháu cũng nhiều, chỉ như đơn-bá có thể mà uống thuốc này, thì lại đáng an thai hẳn hẳn, chứng sanh con ra đẹp mạnh mẽ hơn, ấy là một phương thuốc rất hay, để trị các chứng bệnh đơn-bá bằng nghiệm như trên đây.

Cách trị các chứng bệnh như sau này:

1 Đường-kính hoặc trái, hoặc sọc, hoặc hột nhỏ như:

- 1- Bạch-dái, Bạch-dâm, ra hoả không dứt,
- 2- Đường kính hoặc vàng dợt, hoặc đen đen;
- 3- Khi huyết đau hư, đường kính không có;
- 4- Hoặc đường kính ra nhiều quá, như muốn ăn bắp;
- 5- Đường kính đi nghẹt, sanh ra thổ huyết, trong bụng thì đau;
- 6- Thìu thìu chảy yếu, xây-xấm một mảy, ăn uống không tiêu;
- 7- Đau lưng, mỏi chân, vàng mắt, ám gáy;
- 8- Thái động chứng yếu, trong bụng đau hoài (do bị rét ở huyết mà đau, hoặc là u-kho không ra).

Chăm sóc: Mỗi ngày phải uống 1 nước,

101 nước trà. Còn đơn-bá để thì phải dùng nước đãi uống như mà uống với nước thuốc.
CỬ AN: Những đó sông-sít, lạnh lẽo, chông là đó rang-nướng nóng này, để-địa chẳng nên dùng.

THUỐC SANH ĐƯỢC THUỶ

Hiện nay là đời Y-học phát minh, cho nên nghệ Y-thuật đã nghiên cứu cũng ngày càng tinh hơn nữa, nhưng mà đời càng tân hóa chứng nào, bệnh lại càng sanh nhiều chứng lạ lùng chứng này, cho nên phép làm thuốc cũng phải thay đổi mà chế luyện thì mới thích hợp thời-nghĩa. Nay Bồn-đường có chế một thứ thuốc nước này rất hay thần diệu cứu trợ các chứng kể ra sau này:

Về các chứng ban, Bồn mùa cam mào, Nóng lạnh như đất, Thời chứng dịch hạch, Hoả loạn mưa là, Đau bụng sinh bụng, Trùng phong trứng đản, Bất tỉnh như sớ, Câm gió sanh ho, Kiệt máu kiệt dâm, Nhứt mỗi cùng mất, Tinh thần bãi hãi, Trùng trị phát nóng, Thủy thổ bất phục, Bị ghê dầy sống, Sơn phong chạnh-rét, Da ngứa nổi sần,

CÁCH DÙNG: Người lớn mỗi lần uống nửa ve, bệnh nặng phải uống nhiều hơn. Con nít mỗi lần uống từ 15 giọt đến 20 giọt. — Con nít chưa đầy 6 tháng

uống 8 giọt, uống với nước trà, cứ 1 giờ thì uống một lần, trong uống ngoài thoa, rất nên công hiệu.

Mỗi ve giá là ..... 0\$30
Mỗi 10 ve..... 0\$30

NHÌ-KHOA-CÁNG-CO-TÁNG

Chẩn trị con nít cấp-mạng kinh phong, các chứng bệnh của con nít kể ra sau này:
Câm mao thường hàng nhích nóng, mặt đỏ, đăm ngóc-chân con mà lá lều, hoặc trạ-tràng, cũng rang, cũng ham, bắt đnh nhơn sự, miệng mũi cũng khủ, trong ruột đau thối, hơi thở khó khê mà làm ra ho, hoặc bạch đôm và giết tay giết chân, đờng đi ruột bôn, hoặc miệng mồm khó khản lại hay khác nước, ấy là chứng CAP-KINH-PHONG phải dùng nước trà mà uống với thuốc sau này.

Còn như thoát nóng, thoát-lạnh, khi nửa, khi hạ rứt tay, rứt chân, da mặt xanh, vàng mắt, óng gầy, khô khô, óc sừa, ăn uống chẳng được, khöhe có nước mắt đêm ngủ con mà không ngủ được, đường đại đường tiêu không tới, tay chân lạnh ngắt, rết lâu chẳng hết, ấy là chứng MANG-KINH-PHONG, phải dùng nước gờng mà uống với thuốc tân này lập tức thấy hiệu nghiệm.

BẠCH TRUYỆC CAO

Thuốc này để trị các bệnh lậu, hoặc đái gắt, lậu mù, hoặc trắng hoặc vàng, hoặc lậu kể lậu huyết chầy ra máu đỏ, cứ theo phép mà dùng thì hết, lại trị được các chứng bệnh độc.

Trong mỗi hiệp đều có chỉ cách dùng.
Mỗi hiệp giá là ..... 0\$60

TRẠI THỢ MỘC MICHEL
Nguyễn-hiệp-Hòa
TẠI-CHỢ LÁI-THIỀU

Tại trại tôi có đóng sẵn các món là:
Bàn ăn mặc-dá dài, có cân hai kiểu. — Bàn ăn mặc-dá tròn có kế thành. — Bàn ăn mặc-gỗ liền 4 kiểu. — Bàn tròn 4 trụ mặc-dá. — Bàn tròn 4 trụ mặc-éay. — Bàn xay cột mặc-liền. — Bàn lao 12 trụ. — Bàn khách (salon). — Bàn rượu (apart) 3 kiểu. — Vang một chơa tiện, vằng ghô hai, và vằng ba. Tủ thờ, cân ba kiểu; Tủ vào, Tủ rượu (bullet); giá nón dù (Porte parapluie et chapeau), Trụ kiền (colonne) ghê bàn-kết (Bauquette), ghê ngời 5 kiểu, ghê Bàn nguyệt, bàn viết 3 kiểu, vằng một băng đá trắng có chơa tiện.

Làm theo kiểu kim thời, băng cây trúc, càm lai, gỗ, toan là cây dành mộc, tuy làm kiềo cũng tinh xảo, không giá dúi.

Xin giới-ông có muốn dùng các món đồ chơng đon trong nhà, thì xin giới-ther hay là tuần hành đến trại tiệm tôi, tại chợ Lái-thiều đường ra Công-xi hèo (Abattoir), hoặc mua hay là đặc, thì tôi sẵn lòng làm mau và vừa theo ý giới-vi.

CHỦ TRẠI MỘC
cần khải

TIỆM NGU
ĐƯƠNG-HUỆ-VINH-PHÁT

Kính cũng tôn bằng qui khách dạng hay: Nua ngũ hiệu ĐƯƠNG-HUỆ-VINH-PHÁT, ở đường AMIRAL COURBET, môn hai, 53, Saigon, phòng vị sọc số tình anh, đã rộng rãi mát mẻ, mà giá tiền rẻ hơn, lại gần gara thành Saigon, rất tiện bề cho quan khách tới lui, xin chú-ông rộng lòng tin ài. một niềm tin sẽ rõ trong hiện-chương tôi lễ hiền kinh sĩ là thế này.

ANTOINE BÀU, đơn kính, 4° 53, Amiral Courbet.

NHÌ-THIÊN-DƯƠNG
PHARMACIE ASIATIQUE

38, Rue de Canton — Cholón

Tiệm chánh ở tại Quảng-dông, ông Lương-y Vi-tê-Sanh chủ ra

SỰ-ĐỘC-LINH-ĐỘC
(THUỐC TRỊ BỆNH TIÊM-LÀ)

Bệnh Hoa-liều là một mừi giặc lớn trong đời văn-minh thế giới, hề mang lây nó, ăn chẳng biết ngon, ngủ không yên giấc, ấy là một giống bệnh rất thâm, rất độc, cho nhưn-quần xã-hội. Bởi vậy cho nên từ xưa đến nay những anh hùng hào kiệt, có nhiều người vì nó mà phải bỏ mình cũng tuyệt giống, hoặc đi truyền lại cho vợ con, ấy cũng đều tại dùng lầm phương thuốc.

Chữ như-tiệm tôi đây, từ ra làm thuốc đến nay, vẫn trị các bệnh Hoa-liều cũng đã nhiều, gần khắp trong thế-giới, cho nên mới thấy đặng nhiều cái mới lạ mà nghiệm ra. vì có nhiều thầy trị bệnh Hoa-liều thì hay dùng những vị Bì-đậu-sương mà xổ cho mạnh, hoặc dùng vị Thủy-ngân mà dâng xuống, như vậy thì chẳng những là hư thàn mà lại không còn sanh con nữa đặng, át phải tuyệt giống tuyệt mừi, cái sự hại ấy rất to. Vả chẳng lẽ cái độc mà nó vào mình, thì nó cứ vào theo này nơi mạch máu, chớ không phải là ở hoài một chỗ, nếu xô như vậy mà xổ ra mấy nơi mạch máu trong cả chấ-thân đặng sao? Bất quá là lúc cái nhiễm độc đó đương hành mà cho xổ ra, hoặc cho nó hạ xuống, đặng mà làm cho bệnh giảm xấp thời đó mà thôi, chớ nói làm cho độc ấy bay về mạnh trong mình một hai tháng thì là làm to làm đó.

Bởi tôi nghiên-cứ các cổ-ý, nên tìm các phương hay và hiệp với các ông Lương-y đặng nghiên-cứ các chứng bệnh ấy mà chế thứ thuốc này ra đây, để mà cứu người và giúp đời, và lại tinh thuốc cũng là hòa-bình, không ngứa cũng không xô làm, bình-nặng thì mỗi ngày xô hai lần, còn bình nhẹ thì mỗi ngày xô một lần, không đau bụng, cũng như thể người mạnh lại đến vào các nơi mạch máu mà đuổi các chứng độc, hoặc theo mô hôi, hoặc theo đường tiêu-tiểu, hay là hơi thở mà ra. Dầu cho người không phải bệnh Hoa-liều mà uống nó, thì nó cũng làm cho huyết dịch sạch sẽ, ăn được nhiều, ngủ yên giấc và sửa-điện-mạo sáng láng, tinh-thần khỏe khoắn.

Chữ trị các chứng bởi bệnh Hoa-liều kể ra sau này:

- Phong thấp đau xương,
- Tim-la lở loét,
- Bệnh bạch-huyết,
- Huyết khô huyết độc,
- Ghê độc lây lưa,
- Ghêch nơi chỗ độc,
- Bán thân bất toại,
- Đương-mai mọc mụn,
- Ung thư nhọt ghê,
- Vô dâm đởng tiền,
- Vô dâm tháng độc,
- Các chứng độc ngoài da,

Như ai có bị mấy chứng bệnh này thì xin đờng có tiết-hiền, hãy mua mà uống, vì thuốc này trị dứt nọc chẳng còn tái đi tái lại nữa. Cách dùng: Mỗi bữa sớm mai uống thuốc nước một muỗng, và tối trước khi ngủ một muỗng. Còn thuốc huơa, uống mỗi lần ba muỗng sau khi ăn cơm trưa và tối; phải tắm mỗi ngày một lần và phải cứ ăn đồ chua, đồ sống sít

Mỗi ve thuốc nước và thuốc huơa giá là ..... 3\$00

NÔNG-CỔ MÍN-ĐÀM

LỤC-TỈNH-KHÁCH-LẦU

Số 84-29, đường Espagne SAIGON

Tiệm Lục-Tỉnh-Khách-Lầu; có phòng ngủ rộng rãi, sạch sẽ và mát mẻ vô cùng; ở tại góc chợ mới Saigon, đường Espagne, số 84-92.

Nhà in và nhà bán sách

HUỲNH-KIM-DANH

12 - 14, Rue Catinat - Suifoc

Kính lời cùng lục châu chư quý-ông quý-bà được rõ, nghề bán sách và nhà-in của tôi xưa nay mà được bền vững, thiết cũng nhờ quý-ông quý-bà có lòng tốt mà giúp tôi mới nên việc thiết tôi thêm cảm ơn không cùng. Nay tôi mới mở thêm một cửa hàng buôn bán tờ lụa đủ các kiểu hàng Tây, hàng Bắc hàng Tàu, hàng Xiêm, hàng Nhật-bản cùng là ren, nón Tây và đồ đồng, thì tôi chắc rằng quý-ông quý-bà cũng sẵn lòng giúp tôi cho nên việc luôn. Cái xin quý-bà có lòng chiếu cố mà giúp cho cuộc thương-mại của người đồng-bang càng ngày càng mở man thành phát; mai sau mà có được cuộc buôn to, thì tiền bạc ấy cũng loan chuồn nội xứ Nam-kỳ chứ không lọt ra xứ khác, nhưng tôi là phận đờn-bá thiên tri, những lời tôi tỏ ra đây hoặc có lời làm chi thì tôi cũng xin quý-ông quý-bà miễn lỗi cho tôi. Vì tôi thấy mấy chú khách và mấy chú chà tôi xin ta đây đều nhờ nghề buôn bán mà làm giàu to, còn đồng-bang ta thì cứ ngồi khoanh tay mà ngó, để cho họ ấy họ lợi hơn tiền. Nay đồng-bào ta ngoài Bắc-kỳ đã có nhiều thứ tờ lụa rất khéo mà lại rẻ và đẹp, lại cũng có ý rẻ hơn hàng ta còn quá. Nên tôi tưởng đồng-bang ta cũng sẽ hết lòng ủng hộ chúng tôi mua tờ lụa này, để giúp cho công nghệ xứ ta cho mà, a hử vương.

Mme Vro HUYNH-KIM-DANH
Gác Lầu.

Lời rao

Cho chư quý-vị rõ: tôi có một số vườn On.40 rất tốt, cau trồng dặng 500 cây, dừa 150 cây, cam, quít, mít, chuối và trà huê rất nhiều.

Và 1 cái nhà mới 3 tầng 2 chái (kể tầng đá).

Và 1 cái nhà dưới đầm trình lỵ. là cũng kể tầng đá.

Nay tôi muốn bán dặng lo bề ruộng nương; Vậy chư quý vị ai muốn mua xin hãy đến tại làng An-Phước, tổng Bình-trị-Thượng (Giadinh) mà hội diện và coi mua luôn thể.—Nhà ở gần gare xe lửa nhỏ, gần cầu sắt Laitheun.

Saigon, le 16 Juillet 1919

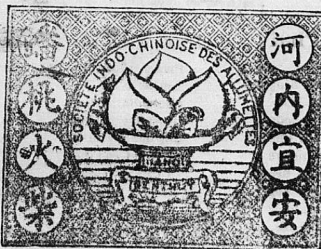
Nguyễn-trung-Thực.

TRƯỜNG

NGUYỄN-XÍCH-HỒNG

Nhập trường tháng Aout tới đây: Lớp nhì B (2ème classe B) sẽ có hai ông Tú-tài dạy.

Lớp bảy (lớp chót) chia ra làm hai lớp và cũng có hai thầy dạy.

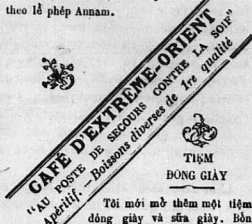
PHŨ-TOÀN

17, 19, Rue Amiral Courbet

HALLE CENTRALE (SAIGON)

Kính cùng quý ông, quý bà, tiệm tôi có bán đủ thứ thuốc Tây.

Bán y giá, thiết rẻ, cách tiếp rước theo lệ phép Annam.

Tôi mới mở thêm một tiệm đóng giày và sửa giày. Bón tiệm có thợ Annam rành nghề. Đóng rất kỹ càng và chắc chắn. Giá rẻ, da tốt, kiểu khéo.

Xin đồng ban niệm tình giúp tôi nên việc rất đời ơn vô cùng. Như trong Lục-châu có cần dùng, xin chịu khó viết thư, tôi sẽ thi hành lập tức.

Chủ tiệm: NGUYỄN-VĂN-TANG.

CÓ MỘT MÌNH HÃNG DENIS FRÈRES làm Đại-ly, có trừ hộp quẹt hiệu này nội cõi Đông-Dương mà thôi.

Hộp quẹt này gọi bán là khắp nơi, có một su nhỏ một hộp mà thôi.

Bàn về cách trừ loài chuột

Nam-kỳ ta là một xứ điển phi địa quặng; ấy là một cái vựa lúa rất quý báu trên địa-cầu này, mà cũng là một chỗ đẻ gây cuộc thanh vương phú cường về tương lai cho Đông-Dương ta đó. Theo đường kinh-tế thì cái vựa-địa này cần phải giải quyết cho chóng nơi xứ này là lo làm sao dặng lúa gạo thêm cho nhiều ngõ bán cho ngoại-quốc mà thủ lợi. Mà y mươi năm nay nông-gia thì chuyên lo có tư-bồn cho lớn, có tá-diễn cho nhiều dặng khai phá cho hết đất hoang-nhàn mà trồng lúa. Thương-gia thì chuyên lo lập nhà máy cho rộng, cất kho tàng cho lớn dặng xay lúa chứa gạo cho đủ mà bán cho ngoại-quốc. Sở Canh-nông lại lo lựa giống lúa tốt mà khuyến dân trồng dặng cho gạo nặng cấn mà bán cho cơ giã. Từ trận bão năm Thìn (1904) đến nay các quan cai-trị lại lo trừ giống có lực-bình cho khỏi tràn lên ruộng mà đẻ lúa và lo trừ loài chuột cho nó hết căn phá lúa nữa.

Những vắn-đề về tư-bồn về tá-diễn, về nhà máy, về giống lúa về lực-bình, thì trong báo-báo đã có luận nhiều bài rất đích xác. Nay báo-báo xin tiếp luận cách trừ loài chuột là một giống xưa nay làm hại cho nhà-nông trong mấy tỉnh thuộc về Tiên-giang và Hậu-giang không xiết kể. Và loài chuột xưa nay trong xứ ta

vấn thường có, song từ năm 1904 trở lại đây coi số còn nhiều hơn khi trước thập bội bá bội. Các ông hội-dồng quản-hạt và địa-hạt thầy nhà nông bị hại rất nhiều thì lo sợ, nên đã ghe phen có ước xin cùng Chánh-phủ phải nghiên cứu thể nào dặng trừ loài chuột mà cứu dân. Qua năm 1908 Chánh-phủ bèn định cho các quan Chủ-tỉnh mua đuôi chuột mỗi một trăm đuôi ba cữ bạc. Chánh-phủ định mua đuôi chuột như thế là vì nghĩ rằng dân nghèo thầy hề bắt chuột mà nạp đuôi thì được lãnh thưởng, chắc sao chúng nó cũng ham kiếm mà bắt; làm như thế trong ít năm loài chuột ắt phải tiêu tuyệt. Trong năm 1908 Chánh-phủ Nam-kỳ mua đuôi chuột tốn hao đến sáu muôn đồng bạc, mà chỉ lại chuột cũng chẳng giảm bớt chút nào, nên phải bắt là định ấy, rồi từ ấy đến nay thường năm chuột cứ phá hại đất, nông-gia chỗ nào bị hại thì chịu. Có một ít tỉnh thuộc miền Hậu-giang, nhờ Hội-dồng địa-hạt ước xin nên quan Chủ-tỉnh ra lệnh buộc mỗi tên dân đứng vào bộ, dịch mỗi năm tới kỳ đóng thuế thân phải nạp 100 đuôi chuột. Và dân ở miền Hậu-giang là dân làm ruộng, nếu bắt hết chuột thì họ khỏi bị hại, cho nên luật định nạp một trăm đuôi chuột phần dặng thầy đều bằng lòng không phiền nan chi hết. Ngặt luật ấy thì hành có một ít tỉnh và Hậu-giang không xiết kể. Và đến chừng nào loài chuột cũng

không bắt dặng. Ấy vậy sự chuột phá hại nhà nông trong Nam-kỳ đến nay mà cũng chưa tiêu trừ được.

Một đây chúng tôi dòm thấy trong Nam-kỳ công-báo (Bulletin administratif de la Cochinchine) số 30 ngày 24 Juillet 1919 có an hành một tờ châu-trị của quan Nguyễn-soái hồi ý các quan Chủ-tỉnh về cách trừ chuột và có định theo một bài của ông Nguyễn-tàn-Sử, làm Đốc-phủ-sứ tại tỉnh Cholon, ước xin Chánh-phủ buộc điền-chủ mỗi nầu đất phải dặng thêm hai ba cữ bạc, rồi lấy tiền ấy dùng mà thưởng những kẻ bắt chuột đem nạp đuôi. Và lời xin của ông Nguyễn-tàn-Sử đây, thiết rất cang hệ với điền-chủ trong xứ ta nhiều lắm; vậy báo-báo xin lược dịch bài ấy ra dưới đây cho đồng-bang tưởng làm.

Ông Sử luận rằng: mỗi năm chuột phá hại ít nữa là một phần mười trong số lúa của xứ ta. Và xứ ta mỗi năm gặt được chừng 2.150 ngàn tấn lúa, nếu lấy một phần mười thì bị hao hơn 200 ngàn tấn. Tính theo giá bình thường thì lúa của ta bảo 40 \$00 một tấn. Ấy vậy dân ta mỗi năm bị chuột phá mất hết 8 triệu đồng bạc; trong số này về phần người làm ruộng lời 5 triệu, còn bao nhiêu thì về phần nhà máy và về mấy người làm xuất cảng lúa gạo. Quan Đốc-Phủ Sử luận như vậy rồi ngài lại nói rằng: xưa nay vẫn đã có mấy nhiều cách trừ chuột, song coi lại không có cách nào kết quả cho xứng đáng,

thậm chí Chánh-phủ trong năm 1908 bầy phát tiền thường mỗi một ngàn dưới chuộc là 3500 mà chuộc cũng không bớt, rồi thấy tổn hao nhiều quá nên phải bãi việc ấy. Đã biết bày cách phát tiền thường như năm 1908 đó thì tổn hao nhiều thiệt, song cách ấy là cách hay hơn hết. Vậy Chánh-phủ nên chịu tổn, đầu bằng hai bằng ba số tổn trong năm 1908 đó cũng chẳng hại gì, miễn làm cho chuộc hết phá hại nhà nông nữa thì là có lợi. Mà muốn cho dân ham bắt chuộc cho nhiều dạng lấy dưới đem nạp mà lãnh thường thì phải tăng số tiền thường lên; song chuộc có mùa nó sanh sảng thêm nhiều cơn có mùa không sanh sảng. Vậy trong mấy tháng nào chuộc dễ thì định mua đến năm sáu đồng bạc một ngàn dưới, còn trong tháng khác thì chừng 4 đồng mà thôi.

Và sự trừ loài chuộc là một sự lợi cho dân-chủ. Vậy thì dân-chủ phải chịu tổn hao trong việc phát tiền thường mới được, nên quan Đốc-phủ Sĩ xin Chánh-phủ phải buộc dân-chủ đóng ngoại-lệ mỗi mẫu đất chừng hai ba các bạc và đóng luôn luôn cho đến 3 năm. Số xuất quân-bạt và địa-hạt mỗi năm cũng phải dự tiền đóng nhập với số tiền của dân-chủ đóng đó mà phát tiền mua dưới chuộc. Như tiền thì được phép đem dưới chuộc mà nạp; mỗi mẫu phải nạp bao nhiêu dưới chuộc thì tùy ý Chánh-phủ định.

Quan Đốc-phủ Sĩ lại luận rằng: dân nghèo thì mắc lo làm ăn ít hay không, nếu đem nạp dưới

chuộc rồi phải chờ đợi lâu quá mới lãnh tiền được thì e dân thôi chỉ không muốn bắt chuộc mà nạp dưới nữa. Vậy thì Chánh-phủ cũng nên giao tiền cho làng tổng hay là Chủ-quận để cho sẵn, đợi hết dân đem nạp dưới chuộc thì đem rồi phát tiền liền cho dân khỏi thất công đợi chờ. Làng tổng hay là Chủ-quận thâu dưới chuộc được nhiều rồi đem đến quan chủ-tỉnh mà tính đặng trừ với số tiền mình đã lãnh trước. Muốn cho khỏi sự gian lận thì phải làm các thí mà gián cũng làng cũng xóm đặng cho dân biết dưới chuộc nạp lãnh thường mỗi một trăm dưới là bao nhiêu tiền. Nếu dân biết giá rồi thì ít khỏi bị lường gạt.

Chúng tôi đọc hết bài của ông Sĩ ân hành trong « Nam-kỳ công báo » rồi chúng tôi nghĩ vì thầy này nay bực quan-trưởng trong xứ ta cũng biết luận bàn lợi mà giúp mở mang đường kinh-tế của quê-hương. Và nước nào cũng vậy dân sự mà được khôn, quê-hương mà được giàu, thầy đến nhờ có bực thượng-lưu lo lắng. Trong xứ ta bây nay bực thượng-lưu mặc xam xuốt trong chốn hoạn-đó, mần lo cho hoàn-toàn trách-nhiệm, nên không có ngày giờ mà giúp việc khai trí cho đồng-bang, quàng tài cho quê-vực. Nay nếu có người biết bày tỏ những điều lợi ích cho đồng-bang như thế thì qui bầu biết chừng nào. Những người ở trong xứ này như là ở trong mây tỉnh thuộc miền Hậu-Giang ai cũng biết loài chuộc phá hại nhà nông nhiều lắm, đến nỗi có tình

buộc mỗi tên dân phải nạp 100 dưới chuộc mà dân chẳng kêu nài. Song theo lời của ông Nguyễn-tân-Sĩ xin học điện-chủ mỗi mẫu đất phải đóng hai các hoặc ba các dạng lãv tiến ấy mà phát thường cho kẻ bắt chuộc, thì e điện-chủ chẳng đặng đẹp lòng.

Và đất mà thường bị chuộc phá hại là đất khai phá mới thành điền, như là đất ở miền Hậu-Giang, chớ trong mấy tỉnh đất đã thành thuộc lâu năm rồi không còn rừng buội nữa thì ít có chuộc ở. Nếu buộc điện-chủ đồng chịu mỗi mẫu đất là hai ba các bạc thì e ưc lòng cho mấy chủ đất thuộc lâm-chăng. Mà đất mới khai phá là chỗ thường bị chuộc phá lúa, mùa mần không có chừng, hoặc trúng một năm rồi thất hại ba năm cũng có. Chánh-Phủ muốn dục lòng dân đến mà khai khẩn những đất ấy, nên đánh thuế điền còn phải định hạng rất nhẹ nhân thay. Nếu buộc chủ đất mới này phải chịu mỗi mẫu là hai ba các bạc nữa, thì chúng tôi e nông-gia thời chi hết muốn khẩn đất mới mà khai phá, đường ấy thì cái vung đất cao du trong Nam-kỳ này biết đời nào mới thành điền cho hết được.

Còn sự đem dưới chuộc của dân nạp và sự phát tiền thường thì trong năm 1908 chúng tôi nghe có nhiều tỉnh đã xảy ra nhiều điều tối hại nói chẳng xiết. Theo lời ông Nguyễn-tân-Sĩ luận đó thì tiền thường phát nhiều ít phải do theo mùa; mùa nào chuộc dễ thì phát năm sáu đồng một ngàn dưới, còn mùa nào chuộc không dễ thì phát chừng 4 đồng mà thôi.

Vì như dân bắt chuộc nhảm mùa không dễ, rồi để dành đó, đợi đến mùa chuộc dễ mới đem dưới mà nạp đặng lãnh thường cho nhiều, thì lại làm cho nhọc lòng quan Chủ-tỉnh phải mắc công tra cứu nạp; vì sự cái lấy những dưới chuộc cũ và dưới chuộc mới đã có xảy ra trong một tỉnh kia ở miền Hậu-Giang trong năm 1908 một lần rồi. Nếu nay muốn lập lệ-luật lại mà còn để cho có chỗ cái lấy như xưa nữa thì làm sao cho tiện lợi?

Huông chi các quan Chủ-tỉnh là người cai trị trong xứ ta vẫn đã thâm niên, ông nào cũng từng trải cái vắn-đề trừ chuộc lâm rồi. Vậy thì chúng ta cũng nên để coi các ngài chức học trường thế nào.

Nhưng bản báo chúng tôi cũng ước, trông nếu Chánh-phủ định phát tiền thường cho những người đem nạp dưới chuộc, thì xin hãy nghiên cứu cách nào, rồi dự định số tiền trong số nào mà phát tiền thường ấy cho khỏi thiệt hại của dân và phát cách nào cho khỏi sanh đều tỉnh tế như xưa, cho trên an dưới thuận.

Chớ nếu buộc những điền-chủ phải đóng thêm mỗi mẫu là hai ba các bạc ấy, thì chúng tôi tưởng chắc là lòng dân không phục.

N. C. M. Đ.

HÃY HỜI THƯ BÓNG HỒ "OMEGA"

Mà mua ấy là thứ tốt hơn hết có làm hồ xiết:

Bằng vàng, bằng bạc và bằng các loại kim L. GAFFORT ở tại đường CATINA SAIGON có bán mà thôi.

Cảnh tượng mùa màng

CHAUBOC

Nhờ có mưa thường trong thượng tuần tháng Juillet, cho nên lúa Sa trong toàn tỉnh vượt lên màu quá; đầu cho ngọn nước Sông-tôn nhảy lên thế nào cũng không thấy khô nóng. Bắp bẹ tuy bị nước Sông-tôn nhảy màu, nên có hư hao chút đỉnh. Còn lúa Sa thì mùa thì đầy chắc trổng bội phần. Cối bộ nhà nông lấy làm khoái chí, nhất là trong quận Tân-châu, lúa lên xanh mướt.

SÓCTRANG

Nhờ trời mưa gió phải thời, mà mọng tốt lắm; lòng nhà nông đều lo cấy lúa mau, coi với mùa tới này chắc trổng.

BACLIEU

Nhờ có trời mưa thường, lúa sớm, lúa mùa đều vượt lên màu; nhà nông hơn hờ vui mừng, chắc mùa tới này cũng trổng rất tươi ngoai.

MITHO

Tuy có mưa thường, song có một hai chỗ còn chưa đủ nước mà cây, như là mấy đám ruộng dài theo đường xe lửa.

TANAN

Mưa thuận gió hòa, nhà nông đương lo dọn đất cấy.

CHOLON

Coi với trời mưa cũng khá, đủ nước cho khi nông cấy lúc này, mùa tới đây có khi cũng khá.

Hàng hóa xuất dương

Lấy theo tờ Quảng cáo của phòng Thương-mại thì hàng-hóa Nam-kỳ ta chở ra ngoài nước trong nửa tháng rồi đây kể ra sau đây:

Ngày 20 Juillet 1919. — Tàu Ang-lê chở đi Hưởng-cảng: 28.700 kí-lô cá-mỡ, 2.100 kí-lô măng-cut, 10.200 kí-lô thùng gạo, 854 tấn gạo trắng, 597 tấn tấm, 206 tấn cám.

Ngày 22 Juillet 1919. — Tàu Langsa chở qua Hưởng-cảng: 23.700 kí-lô cá-mỡ, 79.618 kí-lô cá-khô, 3.310 kí-lô tôm khô, 584 tấn gạo trắng, 423 tấn tấm, 332 tấn cám.

Tàu Langsa chở qua Hạ-châu: 75.000 kí-lô cá khô, 28.000 kí-lô heo sống, 15.000 kí-lô chim, 319 tấn cám.

Ngày 23 Juillet 1919. — Tàu nước Nôn-Oai (Norvège) chở qua Hưởng-cảng: 10.800 kí-lô cá-mỡ, 71.050 kí-lô cá-khô 700 kí-lô đầu cá, 2.550 kí-lô tôm khô, 26.390 kí-lô da trâu, 4.400 kí-lô da cá, 70 kí-lô sừng nai, 6.000 kí-lô xương thú, 850 kí-lô vẩy rùa, 9.000 kí-lô kềm vung, 5.648 kí-lô lông gà, 2.400 kí-lô thùng bằng cây, 6.000 kí-lô dừa, 2.760 kí-lô mắt ong, 108 tấn gạo trắng, 806 tấn tấm, 440 tấn cám.

Tàu Hài-Nam chở qua Hưởng-cảng: 15.000 kí-lô xương thú.

Tàu Ang-lê chở qua Hưởng-cảng: 21.800 kí-lô cá-khô, 6.600 kí-lô măng-cut, 399 tấn gạo trắng, 659 tấn tấm, 452 tấn gạo.

Tàu Huê-kỳ chở qua nước Ru-ma-ni: 6.799 tấn gạo trắng.

Tàu Nhật-bản chở qua xứ chá-và (Java): 1.499 tấn gạo trắng.

Tàu Ang-lê chở qua xứ Sourabaya: 1.522 tấn gạo trắng.

Tàu Langsa chở ra Côn-nôn: 50 bao gạo trắng. — Chở qua Hạ-châu: 140 bao dừa miếng, 134 thùng mỡ heo, 1.400 bó chiếu lát, 862 thùng cá khô, 53 thùng chàm, 30 thùng da.

Ngày 25 Juillet 1919. — Tàu Ang-lê chở qua Hưởng-cảng: 6.860 kí-lô cá-mỡ, 31.150 kí-lô cá-khô, 842 tấn gạo trắng, 592 tấn tấm, 352 tấn cám.

Tàu **Ang-lê** chở qua **Mạt-Xây** (Marseille): 103.900 ki-lô cây đã giã-ty, 1.799 tấn gạo trắng... Chở qua xứ Gènes: 33.400 ki-lô cây đã giã-ty... Chở qua xứ Port Said: 42.500 ki-lô cây đã giã-ty.

Ngày 26 Juillet 1919. - Tàu **Nhữt-bôn** chở về **Nhữt-bôn**: 3.973 tấn gạo trắng.

Ngày 27 Juillet 1919. - Tàu **Nhữt-bôn** chở về **Hoành-tân** (Nhữt-bôn): 1.453 tấn gạo trắng.

Ngày 28 Juillet 1919. - Tàu **Nhữt-bôn** chở về **Kô-bê** (Nhữt-bôn): 1.016 tấn gạo trắng.

Tàu nước **Nao-oai** (Norvège) chở qua **Hương-cảng**: 123.100 ki-lô cá khô, 78 ki-lô sùng nai, 926 tấn gạo trắng, 469 tấn gạo.

Ngày 29 Juillet 1919. - Tàu **Ang-lê** chở qua **Hương-cảng**: 4.980 ki-lô cá-mặn, 4.500 ki-lô cá khô, 6.090 ki-lô tôm-khò, 800 ki-lô măng-cụt, 2.017 tấn gạo trắng, 364 tấn gạo.

Ngày 30 Juillet 1919. - Tàu **Lang-sa** chở qua **Pondichéry**: 168 thùng gạo bông. - Chở qua **Colombo**: 200 bao gạo trắng. - Chở qua **Mạt-xây** (Marseille): 35.000 bao gạo trắng, 1.430 thùng cao-su, 286 thùng dừa miếng, 134 thùng mỡ heo, 424 bó da trâu, 830 thùng bắp lột, 25 bao cám, 2479 thùng dầu dừa, 10.47 thùng dầu cá, 290 thùng mỡ heo, 257 thùng bột chuối, 27 khúc u-băng-lăng, 1.355 thùng trà huê, 1.787 bao tiêu hột, 246 cái thùng không, 192 thùng ve chai, 64 thùng nệm và mền cũ, 200 thùng vật thực **Annam**, 3.762 tấn gạo trắng, 4 tấn gạo lức.

Tàu **Langsa** chở qua **Xiêm**: 5.800 ki-lô ve không, 8.223 ki-lô sữa, 221 ki-lô vũ thung.

Ngày 31 Juillet 1919. - Tàu **Langsa** chở qua thành **Havre**: 38.411 ki-lô da trâu, 11.000 ki-lô mỡ heo, 100.166 ki-lô rượu rơm, 9.730 ki-lô cây làm kiệu, 30.026 ki-lô đầu dứa, 688 ki-lô đầu chai - chở qua **Mạt-xây**: 539.082 ki-lô đầu dứa, 3796 tấn gạo trắng.

Tàu **Ang-lê** chở qua **Hương-Cảng**: 38.240 ki-lô cá khô, 1.600 ki-lô da cá,

9.000 ki-lô kềm vung, 980 tấn tấm, 297 tấn cám.

Ngày 1° Aout 1919. - Tàu **Langsa** chở qua **Hà-châu**: 186.000 ki-lô cá khô, 6.300 ki-lô mỡ heo, 1.000 ki-lô sắt vung, 32.000 ki-lô heo sống, 217 tấn cám.

Ngày 2 Aout 1919. - Tàu nước **Hà-Lang** chở qua **Sourabaya**: 5.078 tấn gạo trắng.

Tàu **Ang-lê** chở qua **Hương-cảng**: 8.000 ki-lô da heo, 12.280 ki-lô gai nai, 105.000 ki-lô kềm vung, 3.700 ki-lô xà-bong, 2.500 ki-lô đường đen, 1.242 tấn gạo trắng, 259 tấn tấm, 557 tấn cám.

Ngày 4 Aout 1919. - Tàu **Nữu-Oai** chở qua **Hương-cảng**: 331 tấn gạo trắng, 1.018 tấn tấm, 121 tấn cám.

BUỒNG THƯƠNG-MẠI THÔNG GIAO CỬA

Đông-dương ta cùng Tây-bá-lợi

Ông **Lasies** là một đảng công-thần của triều đình **Đại-Pháp**, vẫn vô toàn tài: Văn thi **Ngài** làm **Hà-ngữ-viện** **Đại-biểu** tại thành **Paris**; còn võ thi **Ngài** làm một vị **Lãnh-binh**. **Ngài** phụng chỉ dụ lịch tới xứ **Tây-bá-lợi** (**Sibir**) thuộc địa của **Nga-la-tư**, rồi trở qua **Bắc-kỳ**, hiện nay **Ngài** đã tới **Nam-kỳ** rồi. **Ngài** đi du lịch chuyên này đây là chủ ý lo về việc mở đường thương mại cho rộng thêm ra. **Ngài** thừa dịp mà bỏ động thương-gia **Langsa** phải để ý mà nghiên cứu cái vấn đề rất quan trọng về việc mở đường thương-mại thông giao 2 xứ là **Đông-Dương** với **Tây-bá-lợi**. Hôm 1° Aout rồi đây **Ngài** có mở cuộc diễn thuyết tại phòng hội **Am-nhac** (**Société Philharmonique**) **Saigon**; có các thương gia và hàng thưc-gia **Langsa** & **Saigon** nhóm nghe diễn-thuyết hơn ba trăm người.

Trong bài diễn-thuyết của **Ngài** đại ý như vậy: Vả xứ **Tây-bá-lợi** bị cơn loạn lạc nó phá hoại đường kinh tế hơn mấy

năm trời, công thương kỳ nghệ thấy đều ngưng hẳn; lăm cho quốc-dân thiếu đồ vật dụng rất nhiều. Hàng hóa nhập cảng càng ngày càng trởng bệ lảm. Nguyên buổi trước thì có một mình nước **A-lô-môn** buôn bán với **Tây-bá-lợi** mà thôi; mà từ ngày **Ấu-châu** tranh chiến, thì **A-lô-môn** phải dứt đường thương mại với xứ ấy; bỏ hết mối lợi to cho **Huê-kỳ** với **Nhữt-bôn** chia nhau mà hưởng. Ngày nay người **Ang-lê** cũng xen vào mà tranh hưởng nơi đóm thương trường; duy có người **Langsa** thì dường như chưa hay chớ: thấy rõ cái nguồn lợi to tác ấy, nên còn chậm bước hơn người.

Hiện nay số thương-gia mà chịu mỗi hàng cho xứ ấy gần có 30 triệu người; mỗi một cái toa của xứ ấy mua hàng tính hơn ba triệu. Từ xứ những nay **Huê-kỳ** và **Nhữt-bôn** hưởng lợi không biết là ngần nào.

Đại-Pháp dóm thầy cảnh trường thương cũ trong hệ như thế, nên mới sai **Ngài** qua **Tây-bá-lợi** mà nghiên cứu cái vấn đề ấy, hầu có tìm cách nào cho tiện lợi mà làm cho cuộc thương-rã **Đông-Dương** ta thông giao với **Tây-bá-lợi**.

Ngày nay phòng **Thương-mại** của **Đại-Pháp** lập tại **Hải-Sâm-Oai** (**Vladivostok**) đã hoàn toàn rồi; cho nên từ đây những thương-gia ai muốn hỏi thăm đều chỉ thì phòng **Thương-mại** hàng lòng hỏi phúc.

Đã tho-sàng của **Đông-Dương** ta mà có thể chịu mối bán cho xứ ấy được nhiều hơn hết thì là gạo với muối mà thôi. Vả dân xứ ấy thì hay chuyện 'nghê lười cái'; nhứt là hay cựa biển nên miển thương **Đương** và dục theo một sông **Amour**. **Huê** lợi mỗi năm thu gán 4 triệu. Nếu **Đông-Dương** ta mà chịu mối bán muối cho xứ ấy được, thì **Đông-Dương** ta lại được thêm một mối lợi to tác là đường nào.

Nưng **Đông-bà** chúng tôi rất tiếc một đầu là **Chánh-phủ** góm mua hết những muối trong các ruộng của dân trong tỉnh **Racilin** và tỉnh **Baria** mà trả giá cho chỉ ruộng muối thì nhẹ quá, còn bán ra thì mắc hàng năm bằng bảy. Đường ấy thì mặc chủ ruộng muối tuy không dám thổ lộ lời chi, chớ kỳ thiệt ông nào cũng thổi

chi, không muốn nông ná mà làm cho được muối cho nhiều hơn. Bởi có sợ cho nên đầu cho **Đông-Dương** mà có chịu mối bán muối cho **Tây-bá-lợi** được đi nữa, thì chúng tôi tưởng cũng không có muối cho nhiều mà bán.

Còn những hóa-vật khác mà **Đông-Dương** có thể chịu mối được thì phần nhiều là đồ của các nước chở vào, như: bột, đường, thuốc, hàng lụa, rượu và bánh hộp, v. v.

Vả xứ **Tây-bá-lợi** là một xứ thổ-sàng cũng nhiều, nên hề tàu buôn ở **Saigon**, **Dương** mà chở hàng qua đó thì chắc chắn cũng có chở hàng về, như thế thì là một đầu trong hệ trong cuộc thông-giao thương mại của hai xứ ấy được hẳn là lâu dài.

Việc tả tiền công gửi toa mà mua hàng hoá của hai xứ thì có phòng **Thương-mại** **Langsa** tại **Hải-sâm-Oai** làm trung-gian mà lo liệu cho tiện lợi hai đảng; còn những hàng hoá thì cứ gửi cho hội **Công-thương** lãnh rồi phát lấy cho các chủ-mua.

Ấy là một mối lợi cho các thương-gia **Langsa**, chớ như người **Annam** ta thì chúng tôi coi đéo còn chậm trễ hơn nữa. Đã 60 năm rồi chúng ta mong ơn **Đại-pháp** khai hóa thiếp cũng nặng dầy, nhưng vậy mà tới ngày nay cái trình-độ của **Quốc-dân** ta vẫn còn thấp hèn, cái trí-thức của **Quốc-dân** ta vẫn còn cạn hẹp, chưa thông chưa hiểu cuộc thông-giao thương mại với **Ngoại-quốc** là chi, cho nên nay đường thương mại mà **Chánh-phủ** đang lo mở mang thông-giao cho hai xứ này đây thì **Quốc-dân** ta cũng chẳng được hưởng chi cho lắm; như lửa, gạo, muối cũng đả lạc-xúe thì xứ ta có nhiều và bán cho xứ ấy được; nhưng mà chúng ta chắc cũng còn chưa biết làm sao mà bán thẳng cho xứ ấy được hưởng mối lợi cho trọn một mình. Thế nào rồi cũng phải đem đồ thổ-sàng của mình mà dâng cho khách **Kiên-tượng** cho họ chia háy mối lợi. Chớ **Quốc-dân** ta có biết mấy nhà **Đại-thương** của **Ngoại-quốc** là ai đâu mà thông thương với họ được.

Hiện thời, khắp cả hoàn-cầu đầu đầu cũng đều lo mà đua tranh quyền-lợi; duy có ta đây thiệt chưa biết quyền-lợi

gi mà tranh, sợ chúng bởi **Quốc-dân** ta vẫn còn thiếp thã quá, lại cũng chẳng hiểu cái nghĩa đoàn-thể là chi, cho nên cái tiền-đồng của chúng ta tưởng khi mấy mươi năm nữa cũng của lu-lô u-âm, nói đến chừng nào càng buồn, càng than, càng tủi, càng lo; những bức thượng-lưu xà-hội, những trang-vũ thể mà thời; há nữ không tay lấy mắt nhìn trời mà đành để mối lợi cho người khác thu hết sao?

S. M.

Trung-quốc tân văn

Tỉnh Quảng-dông rồi loạn

Hôm ngày 10 Juillet rồi đây, dân **Quảng-dông** tụ tập hơn trời muốn người, rử nhau kéo đi cùng các nẻo đường trong tỉnh thành, đặng tỏ lòng quyết định cử quan **Tân-sĩ** **Ngũ-dình-Phang** lên làm nguyên-soái cai trị tỉnh **Quảng-dông**. **Quốc-dân** đã thấy rõ cái cảnh tình của **Nhữt-bôn** ở với **Tàu** như thế, không vừa lòng đả vậy mà lại còn thấy những quan **Trung-quốc** đem lòng phản- quốc tư thông với **Nhữt-bôn** thiết lập một chính-sách mà yếm chế dân **Tàu**. Ông **Ngũ-dình-Phang** là quan nguyên-soái của dân-quốc cũ lên, mà bởi tại có nhiều người ám mưu thiết kế không muốn chớ ông **Ngũ-dình-Phang** lãnh chức ấy, nên mới sanh sự bất bình trong بدن tỉnh.

Qua ngày 14 Juillet các tiệm đều đóng cửa rào. Mọi ý lại chia ra từ đó, rồi đi cùng đường mà la lơn rằng: « Chúng ta chớ nên làm mọi cho quân **Nhật** mà cũng chớ khá làm tới cho bọn **Kouang-simas**. Hủy diệt cuộc thương cớ cho rồi.

Sáng ra ngày sau **Nhữt-báo** có cho hay lời định của phòng **Thương-mại** mà không nói chi tới vụ cử **nguyên-soái** tỉnh **Quảng-dông**.

Bon học-sanh và các bọn **dân-đảng** lại cùng **bon** giận thêm nữa.

Bon ấy nói rằng các hội-viên phòng **Thương-mại** ở thất ngôn.

Việc rồi rầm như thế thật chẳng là chi cho **Trung-quốc**; song nghĩ về giữa thời đọi này cả là ra một cái tình hình mới lạ của người cầm công mà gây dựng ra ở đây. Hiện nay, người ta lấy cái thể thống-phu-quyền của dân-tộc mà đối chọi với **Chánh-phủ**, nên việc tân hoá trong xã-hội thật là phát đạt.

Cuộc kinh-tế **Trung-quốc** sẽ lên ở **Quảng-dông**

Bon Thương-gia **Tàu** và **ngoại-quốc** thiết lập một **Thiêt-lộ** công-ty vào tới 1 triệu rưỡi bạc, đặng làm đường xe lửa theo hai cái lộ mới làm: **Châu-thành** chịu cho đất đặng làm đường xe lửa ấy.

Lo làm kim

Có một đảng **thương-gia** **Trung-quốc** ở **Osaka** (thuộc xứ **Nhữt-bôn**) mới lập một lò làm kim may. Kim làm ra đó thì tốt lắm, chẳng kém chi kim của **A-lô-mân** bán khi trước. Lò kim mới lập hiệu là **Hua Pung Needles Factory**.

Vả thử trước cuộc làm kim thi về tay dân **Trung-quốc**; mà từ ngày có kim của **A-lô-mân** đem lại bán tốt hơn, nên kim **Tàu** phải nhường chỗ. Trong lúc mới khởi doanh thì dân **Trung-quốc** không chịu mua kim **A-lô-mân**; sau nhờ có **thương-gia** cũ ở **Đông** và gặp lúc túng ngặt, nên kim **A-lô-mân** chọn hết cửa thợ tự ấy những nay.

Trong lúc **Ấu-châu** nổi cơn khời lửa thì kim **A-lô-mân** hết, nên giá mất thái quá, sau lại nhờ có kim **Huê-kỳ** và **Nhữt-bôn** nhập cảng, giá kim mới hạ; nay người **Tàu** lại tinh tường ra gây dựng lò kim trong nước mà tả vậy.

Còn **quốc-dân** ta đây không biết bao giờ mới biết làm kim.

Lo nhựm

Ở **Thượng-hải**, dân **Trung-quốc** dựng lập một lo nhựm rất lớn. Lò nhựm này chẳng những là nhựm hàng vải mà thôi, mà còn sản 150 cái khuôn cưỡi đặng độ nữa.

Bệnh-dịch
 Tại Phước-Châu (thuộc tỉnh Phước-Kiến), dịch khí thành hành, mỗi ngày chết hết trời ngàn mạng con người ta.

BONG ĐUỜNG THỜI SỰ

GIÁ LỬA GIÁ BẠC

Lửa giá tạ 68 kilos công thì nhà máy
 nay lên giá từ 5\$15 tới 5\$30

Kho nhà nước 7 140
 Hãng Đông-Dương 7 10
 Hongkong Shanghai 7 40
 Chartered Bank 7 40
 Banque Industrielle de Chine 7 10

AN TÒA XỬ VỤ BÁN RƯỢU CHẤT GIA
 ĐẠI-PHÁP DÂN-QUỐC
 TƯ-ĐO - BÌNH-ĐĂNG - ĐÔNG-BÀO

Lục sao án Tòa Trên

Chiếu theo án Tòa Trên đã xử trong ngày ba mươi một tháng chạp tây năm một ngàn chín trăm mười tám, Tòa Phước ạo cỡi Đông-Dương (phòng thứ nhất) Xử đoán về việc bành người Bôn quốc, đã định dạy các điều kể ra sau này :

1º — Ân ấy xử phạt tên Lao-Vi, là người thương-mãi, cư ngụ tại Cholôn, đường Gia-Long, phải bị một tháng đê lao, cùng phải bị rằm trăm quang tiền và, về tội phỉnh gạt hay là toàn tinh phỉnh gạt thiên hạ phải làm trong ngục phạt thứ rượu chươc đợ của nó đá bán rồi hay là đã đê ra bán bấn.

2º — Ân ấy dạy phải đàng vào tờ "NÔNG-CỒ MÍN-ĐAM" án sao lục về vụ này bằng chữ quốc-ngữ, song bạc tiền phí ấy chẳng đặng quá giá hai chục ngàn.

3º — Ân ấy dạy phải gán án sao lục này bằng chữ quốc-ngữ và chữ nho trọn năm ngày tại cửa nhà người bị án, tên

là Lao-Vi cũng tại chợ bán buôn trong thành Cholôn, viết tờ cáo thị án này ra hai khoản, còn bạc tiền phí về vụ gán án, thì chẳng đặng quá giá mười ngàn.

4º — Ân ấy xử phạt tên Lao Vi phải chui bạc tiền phí về vụ đàng báo và gán cáo thị án sao lục vụ này.

Thưa sao y án
 Quan Chánh đĩnh án Tòa Phước ạo
 Ký tên : GRIMAUD.

Dịch y theo án.
 Thẩm ngôn hữu thế :
 J. B. ĐƯƠNG.

Kiểm Đoạt quan
 Kiểm đốc viết Ty Dịch
 P. LOUIS.

TRƯỜNG
« Nguyễn-xích-Hồng »

HỘI THI BẰNG CẤP TỐT-NHIỆP ANNAM
 (diplôme d'études complémentaires)
 Có một trò đầu

Lê-văn-Thủ. (Trò này mới đầu bằng cấp sơ học một năm rưỡi, Décembre 1917 nay thì đậu được hai bằng cấp Tốt-Nhiệp. Tốt-Nhiệp tây (B. E) và Tốt-Nhiệp Annam (diplôme d'études complémentaires)

HỘI THI BẰNG CẤP SƠ HỌC
 (Certificat d'études primaires)

Năm nay tuy bài thi thiết khổ song trường Nguyễn-xích-Hồng đi thi 14 trò đậu được mười.

Nora. Nhập trường 15 Aout tới đây có hai thầy dạy thiết giỏi.

Lớp tr: M. Đãn-minh-Trử

Lớp năm: Nguyễn-văn-Tươi mỗi thầy đều có hai học trò.

Tốt-Nhiệp tây (B.E) và Tốt-Nhiệp Annam (diplôme d'études complémentaires).

VIÈGLE EAU-DE-VIE DEJEAN
 là một thứ rượu rất có danh tiếng hơn bốn chục năm nay.

Móc tui.

Nghề móc tui cũng là một nghề hay !
 Mà cũng hay & tui. Trong các nghề đạo học như ăn cướp ăn trộm v. v. thì người ta cũng còn ít sợ; thiết chẳng có nghề nào mà gớm ghê đáng sợ cho bằng nghề móc tui.

Có nhiều người ở miệt vườn ruộng mới đến Saigon, không dè mà cái sự tấn hóa của con người ngày nay đã cực điểm; lâu cho đến một cái cách ăn cắp cũng là tấn hóa. Hề ai vô ý không ngừa thì àt bị nó móc sạch lưng sạch túi; may mà có anh em phong lớn còn chẳng nói làm chi; nếu không thì àt không tiền làm phí lộ mà về, phải lạc phách mà bơ vơ nơi khách-địa.

Thường những bọn móc tui ấy nó hay trà trộn nơi máy chõ đồng người, cho đê ra tài thứ đoạn, như may thì trong giây phút cũng có bạc chục bạc trăm, bằng cò rũi mà bị Tờ trật thì bết quơ & vài tháng tù cũng không nỗi chết.

Bởi cái nghề làm ăn mau khá, cho nên hiện nay tại Saigon ta, lục-móc tui rất nhiều. Các ông & lục-châu có đến Saigon thì cũng nên dè phòng cho lắm, xin chớ ở nhờ nhà để cho bọn ấy nó bắt sủa, àt là hỏng cần.

Mới hôm tuần rồi đây có tên Ng. v. D. nonh lúc Hành-khách chờ xe đong đũa; bợm ta bèn lên xưng tên của một chủ khách China kia ở Cholôn, rũi bị Tờ trật vừa rất cái bợm ra chú China hay được bắt danh thổi như tữ, rồi dể dâm giao cho bốt. Tại bợm ta bừa ấy trước khi đi phòng cũng tở, nên mới rũi ru như vậy, khỏi may mà nó móc được thì khá biết chừng nào. Vì trong cái bộp của chú China ấy có đưng bạc giấy hiện là 60,\$00 và một cái ngân-phieu của hãng bạc (Chèque de banque) số bạc là 8 ngàn đồng. Đều nói thì nói mà nghe, cho nên bấn có đưng bạc đưng đi nữa, mà rồi bốt tưởng bấn vậy mà cầm ngân-phieu bạc ngàn tờ Bằng mà lún th, chứa ngục cũng mới bấn đi luôn thó khám mà chớ,

Tây chay

Nghe nói tới việc tây-chay mà thêm buồn thêm thẹn. — Buồn là buồn cho người mình chưa biết đoán-thế, chưa biết thương nhau; Thẹn là thẹn cho người mình không có khí đóm, không biết công phần là chi, chỉ biết đưa mặt chịu li cho chúng khinh, chúng thỉ.

Hôm rày hôn-báo vẫn nghe các bạn đồng-nghiệp hiệp nhau mới ý mà cố đặng đợng bang quyết tây chay mấy quán cà-phe của khách-trũ, vì họ thấy người Nam ta tới lui ăn uống các tiệm cà-phe của họ nướm nượp, nên nay thỉnh lĩn họ rập nhau đàng giầy mà tăng giá cà-phe lên, bởi họ biết chán rằng nếu mình không đợng quán họ mà ăn uống thì biết đi đâu mà ăn uống bây giờ? mà thiết cũng quá như vậy đó chửi, vì người mình thì hay thương nhau, ít hay giúp đợ cho nhau, phải ai tại nạn, việc ai thì này lo; chớ chẳng hề biết chia lo cho nhau, hoặc với giúp nhau mà làm nên việc chi cho nổi đợc.

Lại còn một điều này rất lạ, chẳng những là một tội lấy làm lạ mà thối; hề nói ra đây chắc khi các ông cũng còn lấy làm lạ hơn tôi nữa.

Thường các tiệm các quán Annam, hoặc mấy nhà hàng cùng mấy tiệm ngũ cốc của Annam; náo là chỉ tiệm nào là những sập thả-hàng trong nhà; mỗi khi khách muốn sai biều đêu chi thì dạ dạ thưa thưa kính nhường đủ lẽ vậy mà còn chưa vừa lòng khách, có nhiều khi hoặc chệm trể chút đĩn, hoặc sai số một tý ty gì, thì khách đã đem đống phiến-búa trách-cứ giơ đui bô đi, không thêm tới lui bán buôn ăn uống nữa.

Chi như mấy tiệm khách kiều-cur, mỗi khi mình vào tiệm họ, hoặc ăn uống mua hàng vật chi, đưng chờ giờ, chờ trờ buổi, mà mấy chủ tiêu-công lấy mắt ngó ngang, chớ chẳng thêm lời tới. Hoặc mình có đem tiền chi đem tới mấy tiệm tiên-lưu mà đi; thì máy chủ tiêu công lại ở trên trãi trãi, thân dưới thì cũng đợng cợ một cái khổ độn ài; xem coi, vô là là đường nào! Tự-tiền là đường nào! Vậy mà người mình cùng với lòng đêu-mãi, chẳng thấy ai phiên trách

lời phải gán tiền chi hết, đưng như mình đã bị bớ, mà thuộc bô, cho nên chặt không đĩt, bớ không rũi; Nghi có buồn chẳng?

Mấy ông có lấy làm lạ hay chẳng? Chẳng nói đâu làm chi cho xa, gần bốn-quán đây là nơi góc ngã tư đường Pellerin và đường Espagne, có một người Annam là M. Lê Văn-Lê, lập một nhà hàng lấy hiệu là Nam-thuận-thái, đê bán cơm Tây, mỗi buổi sớm mai cũng có cà-phe và bánh mứt đẽm tám đũ thứ, chỗ ăn chớ ngồi sạch sẽ tữ tế, chủ và bồi cũng ăn nói đẽm đàng phép phuôn đũ lẽ; vậy mà người mình ít ai tới đê ăn uống mà giúp nhau, mà rẻ ngon không gì cũng tiệm đẽm mấy tiệm khách kiều-cur mà thối.

Có nhiều khi tôi nonh yếu trong mình, nên ghé nhà hàng Nam-thuận-Phát của M. Lê đàng đưng cơm Tây mà dõì bĩa. Thì đóm từ phía thì thấy toàn là người Tây-ãn uống rắt đợng, còn người Annam thì chỉ may làm chũng một vài người là phước.

Một bữa kia có một ông tây cật cợ mà hỏi tôi rằng: « nhà hàng này người châu vận lo người Annam, mà sao ít người Annam tới lui đây? » Tôi giúp chớ người đẽm hương nhĩn tâm vậy? tôi cũng thường có đến mấy nhà hàng của khách Kiều-cur thì tôi thấy người Annam ít ăn nhiều quá. Tôi tưởng không lẽ họ chẽ đũ đợ ăn không ngon mà không tới; vì nếu không ngon thì người tây có tới mà đưng đợng như vậy bao giờ? thiết tôi không hiểu bởi làm sao đẽm ngày nay mà người Annam còn chưa biết thương nhau giúp nhau, thiết tôi lấy làm lạ quá! » mấy lời ông tây ấy hỏi tôi, làm cho tôi ngờ ngẩn thẹn thứa, không biết lời chi mà giải cho qua đợc. Các ông nghĩ coi, có đợng đau lòng xót dạ, có đàng hồ thãm chẳng? còn nói qua việc bán gạo trắng tại chợ Saigon, thì có một tiệm gạo Annam ở tại đường Espagne, số nhà 64 hiện là Tân-Thành, bán có 7\$80 một tạ, mà chẳng ai mua; còn mấy tiệm khách Kiều-cur bán tới 8,9 đợng, mà người mình cũng vui lòng chẳng nài mắt rẻ. Là đũ chưa? huống chi là

việc cà-phe, khách-trũ họ muốn cợ này có nớ rũi rập nhau mà tăng giá lên cho mặt đẽng thứ lời cho nhĩu.

Bởi họ nonh cợ các nhà soạn bả mới vì cợng-quần mà cợ đợng xưa rày, xin cợ cợ tây mua cà-phe về nhà làm lấy mà đợng đưng thêm đẽm quán của họ nữa cho họ biết chũng. Tuy là việc nhỏ nhõn nhĩn, chẳng đàng chi, song ta cũng nên nhờ nhau mà làm thứ một phen, cho bẽ mặt ta cũng có đẽm-khi mà chưa bốt cái thói kinh thị kiêu căng đi. Vậy mà hôm rày hôn-báo có tiếp đợng nhiều bực thợ đẽm mà chỉ đẽm đẽm mặt mấy ông không có khi-đẽm, không biết liêm-sĩ, vẫn còn chũoi vớ tiệm khách mà uống cà-phe, mà xin hôn-báo ăn hàng cho lục châu rỏ biết tãnh đẽm mấy đợ không có liêm-sĩ ấy. Nhưng hôn-báo không nớ àn hành, chỉ khuyến các ngãĩ hãy bồi lại cái lương-tãm của mình coi cợ biết giận hay không, cợ biết nhợc hay chưa, rồi bô cái tánh chũy lợ đẽ đi, thì may mắn cho đẽn-thợ ta làm đợ.

Bá-nghiêm

Ai nói thầy thuốc Annam không giỏi?

Từng nghe: Đợc nâng cứu nonh y nâng sát nonh. Nhưng nói thì nói vậy, chớ sát nonh là mấy bợm đưng-y cá chớ như những người học hành đũng bực, làm thuốc kĩ-càng thì cũng biết khởi từ hồi sanh mà cứu lấy mạng người trong cơn nguy cấp vậy.

Hiện nay nhà nước Đại-Frấp đã lấy nhân tánh mà trị dân, nên thường lo làm cần mẫn trong việc thực dân mà làm gốc; cợ đệt nhiều quan thầy thuốc rất tài, cợ lập nhà hỏo-sàng khắp nơi, cợ lập nhà thương thí đũ chũ, đẽ phòng bỗ học đũ đẽu đợng cho nonh dân trong lúc tai sanh, trong cơn bĩnh hoạn.

Nhưng mà người mình còn nhẽc, vì chưa quen đưng thuốc Tây. Ấy cũng là lẽ tự nhiên, song cợ uống thuốc Annam thì phải biết lựa thầy mà uống thì mới khỏi oan đưng mạng người; bằng mà sơ bốt đưng thuốc của mấy bợm đưng-y thì cợ ngày phải mang bợc.

Như mới đây ở tại đường Espagne số nhà 101, có một người con gái mới 19 tuổi tên là Trần-thị-Bộ mới năm học con so, đó tại nhà thương bà mẹ Tuất (Tục danh là mẹ Ba) mới được ba ngày, vùng phát nóng cả mlab, hôn mê bất tỉnh. May trong nhà bà mẹ ấy, chồng bà mẹ cũng biết làm thầy, cũng có hột đỏ ba thang chi đó mà bịch cũng chẳng bớt chút nào. Chồng thi-Bộ nóng lòng, xin đem vợ về mà chạy thuốc. Bà mẹ tinh tiến, chi không biết, nằm tại đó có 3 ngày mà phải trả hết 7\$00.

Khi đem 1 Bộ về nhà rồi thì bệnh càng ngày càng làm tới: bắt huyết nóng mề, bụng thì sưng nhầy lên, bắt một và nhơn ỏi hoai mà không mửa được, tron 3 ngày mà chẳng đặng ỉa chi được hết, coi thế rất nguy. Tôi thấy vậy liền bịch chống thi Bộ đi rước ông Nguyễn-từ-Thức là Chủ-bút Nam-trung Nhật-báo đến coi mạch rồi người đoán rằng: « Tại cái nhau là chưa ra, nên nói mới hành như vậy. » Rồi đó người liền rủa toa hốt thuốc uống 1 thang đầu chưa nghe động tĩnh, uống luôn một than nữa, cách chừng vài ba giờ, cái nhau-là (bào-v) vùng vọt ra và bao nhiêu huyết ở trong mẩy ngày đều trực ra sạch hết. Nhờ vậy mà thi Bộ khoẻ khoắn như thường, ăn ngủ mới yên, nếu thấy thuốc bất tài, thì còn chi là thi Bộ.

Vậy thì ai mà nói thầy thuốc Annam không giỏi?

Duy có một điều là bà mẹ ấy đã làm mù lòa năm, trong việc tiếp-sinh là một việc rất quan hệ cho đời-bà, sao bà mẹ làm việc bần phân không được kĩ-càng mà để cho một người con gái còn trẻ, thiếu chút nữa còn chi là táng mạng.

BÀ-NHƯM

Ai muốn mua phở?

Có 4 cang phở liêu và 28 cang phở trệt, cang hết là 32 cang ở tại chợ Thủ-Đức; có người ta ở đều hết, chẳng hề có cang nào bỏ không. Nay chủ phố ấy muốn bán. Chư quán-khí ông nào muốn mua xin đến tại quán Nông-Cỏ-Mín-Đàm mà thương nghị.

Ai tin

Bản-báo mới hay một tin buồn rằng bà Nguyễn-thị-Từ là chánh-thất của ông Nguyễn-thành-Phượng, nghiệp-chủ ở tại làng Nguyệt-Làng (Travinh) đã tự trần hôm ngày 8 Aout 1919 này, hưởng đương mới có 37 tuổi.

Đến ngày 11 Aout 1919 đúng 3 giờ chiều mới an táng. Nay Nông-Cỏ Mìn-Đàm tạm kính đởi lời đề tỏ chút tình ai điếu và xin phân ưu giúng ông Nguyễn-thành-Phượng là bạn đồng-chi của bản-báo từ bấy lâu nay, và cầu chút cho linh-són bà Nguyễn-Thị sớm được lên chốn Diêu-tri mà an vui miền Tiên-cảnh.

Nông-Cỏ Mìn-Đàm kính điếu.

Bản-báo cũng mới hay tin hai ông bà Vincent, là Comptable tại nhà thương Drouhet Cholou, lại là một vị khản-quan của bản-báo thuê này, mới bỏ hết một người con gái 6 tuổi hôm ngày 6 Aout 1919 rồi đây.

Bản-báo cũng tỏ lòng bi cảm mà xin phân ưu với hai ông bà Vincent. Và cầu chút cho hương-hồn hai-ai sớm được lên nước Thiên-dàng đời đời vui vẻ.

N. C. M. Đ.

Hanoi, le 1er Aout 1919

Trước tôi trọng kính thăm ông Chủ-Bút khương ninh sau chúc cho qui quán mau thanh hành.

Nhơn việc ông Lương-y Khru-tấn-Bừu, người xứ mình ra giúp việc tại Bắc-kỳ, nay rồi làm một chứng bệnh ngặt nghèo, phải gọi xuong tàn nơi đất khách, tình cảnh rất bi thảm, đề lại vợ yếu con thơ, khác than chẳng xiết; tôi có đi đưa đám táng của ông Bừu, nên tôi phải cho qui quán rõ cái cuộc đưa đám táng này, trước là tỏ ra cái lòng người ta ái mộ và thương tiếc một người hữu ích cho dân-đoàn xã-hội mà chẳng đặng đi cho tột cái đường đời, sau là cho người đồng-bang mình và qui quán biết mà chia buồn với nhà làm con hoạn nạn như thế.

Y-viện học đường.
T. K. An lai cáo.

THUỐC ĐIỀU

HIỆU

CÀ-LÒP

(TRÁI ĐẤT)

Mùi nó thơm

tho diệu dàng

chẳng có thứ

nào bì kịp.

Có một mình hàng DENIS FRÈRES

có trữ mà thôi

Đám táng ông Khru-tấn-Bừu mới từ trần
TẠI TỈNH PHÚC-YÊN

Ngày 30 Juillet có đám táng của ông Lương-y Khru-tấn-Bừu, người quán tỉnh Rachgiá. Từ ngày thì đầu lãnh chức Lương-y, ở Bắc-kỳ, giúp việc nhà nước tại tỉnh Phúc-Yên. Hơn bốn năm nay, ngụ nương đất khách, xa cách cố hương, hai vợ chồng và ba đứa con thơ chung cùng, trong gia-đình yên tĩnh.

Nào đó đầu, cơ trời điên đảo, họa gọi thỉnh linh; ngày 28 Juillet, ông Bừu sinh ra cảnh trình lớn lao, lòng bác ái, chỉ tháng ngày của ông Lương-y Bừu, nghe thêm thương xót.

Tôi nghiệp thay! mấy năm trường cách xa tổ-quán, có lẽ cũng ước ao trở lại xứ Nam-kỳ, vì nghe tỏ tướng lòng người triều mến quê-hương mà khó ngăn giọt lụy. Khi gần hấp hối, có ông Lương-y Hoàn sẵn sóc người đứng gần bên giường, ông Bừu nắm tay từ giả, gọi gắm thế nhi và nói mấy lời như vậy:

Gần giờ chết của tôi ở trên thế-gian này, tôi còn hữu duyên mà thấy một mình ông Bừu người Nam-kỳ ở thời.

Tôi từ lúc ông cũng như tôi ở chức học sanh trường y-viện và nhiều người quen thuộc đưa đám táng.

Chẳng có nhạc thiếu chi cả; đạo thì khiên nên vàng em lạy; người đi đưa xác, ai cũng chẳng vui, ai cũng thương và tiếc một người còn hữu ích cho đời nhiều việc nữa; nay chẳng may mạng căn vẫn với như vậy.

Than ôi! Trời đã khiến phải thân hồ hải, cha mẹ già đưa cửa trong con; nay lại đành dứt kẻ mây xanh, chẳng toại chí tan-bóng, nợ nam-nhi chưa trọn. Rằng thiết một trường mộng uyên, trận gió giông đổ an công-danh.

Thiết là: Một cuộc từ ly rất não lòng. Trời thanh vừng nổi trận âm phong. Ngâm ngùi than thở người thương bạn! Tất trời ngồn ngồn, vì khốc hồng! Phận mông, ngàn thay công họ nước! Nợ dầy, thương bấy kiếp bèo sông!

Thơ trời say nghiệt nên đành đoạn, Để lẽ đầu xanh nhò giọt hồng!

Đi tới Nghĩa-Địa gần một giờ trưa, đem quan-tử-ra gần huyết mã xong rồi, ông Tham-Liêu, ông H. h. Phướng và ông Marcel, ba người học ba bài ai điếu rất ai hi - như là bài ai điếu của ông Lương-y Marcel, nghe càng cảm động.

Ông Marcel và ông Khru-tấn-Bừu là hai người bạn thiết, đồng đi cùng nhau một đường, từ trường Mỹ-tho ra tới trường Y-viện thì ông Lương-y rồi, đồng giúp việc cho nhà-nước tại Bắc-kỳ; hơn mười năm quen hiểu tình tình, họ ra công trình lớn lao, lòng bác ái, chỉ tháng ngày của ông Lương-y Bừu, nghe thêm thương xót.

Tôi nghiệp thay! mấy năm trường cách xa tổ-quán, có lẽ cũng ước ao trở lại xứ Nam-kỳ, vì nghe tỏ tướng lòng người triều mến quê-hương mà khó ngăn giọt lụy. Khi gần hấp hối, có ông Lương-y Hoàn sẵn sóc người đứng gần bên giường, ông Bừu nắm tay từ giả, gọi gắm thế nhi và nói mấy lời như vậy:

Gần giờ chết của tôi ở trên thế-gian này, tôi còn hữu duyên mà thấy một mình ông Bừu người Nam-kỳ ở thời.

Tôi từ lúc ông cũng như tôi ở chức học sanh trường y-viện và nhiều người quen thuộc đưa đám táng.

Chẳng có nhạc thiếu chi cả; đạo thì khiên nên vàng em lạy; người đi đưa xác, ai cũng chẳng vui, ai cũng thương và tiếc một người còn hữu ích cho đời nhiều việc nữa; nay chẳng may mạng căn vẫn với như vậy.

Than ôi! Trời đã khiến phải thân hồ hải, cha mẹ già đưa cửa trong con; nay lại đành dứt kẻ mây xanh, chẳng toại chí tan-bóng, nợ nam-nhi chưa trọn. Rằng thiết một trường mộng uyên, trận gió giông đổ an công-danh.

tôi tham nghĩ cái vinh hoa cũng khéo cợt phường lợi danh.

Thương hai thay! Chỉ thương hồi quê đất chửa thỏa, nào hay xuong gởi lại đất người; nỗi con thơ vợ yếu ngậm ngùi; ai biết thân thi Nam-kỳ sâu nào Nợ hai gánh đời vai hoàng hoai, rồi giữa đường gánh gậy tình cờ. Nghĩ thương người con bạn đồng-môn, xúc tình tả mấy lời ai điếu.

Tôi ban đồng-môn số chỉ mình. Thương vì chi tội chi vãn thanh. Trời cao xa nhảm vàng mây bạc, Bất rộng gấm nhàn năm cỏ xanh. Giúp nước quyết bền công đóm lụy, Lia quê khó trọn nghĩa sanh-thành. Hai mươi tám tuổi, Nhan-Hối kiếp, Ngao ngàn thềm buồn nổi lợi danh!

Một người học sanh.
lai cáo

LÒ RƯỢU ĐÔNG-DƯƠNG

LỜI RAO

Mỗi nhà máy Langsa đặt rượu trong cõi Đông-Dương kinh rao cho bá tánh hay rằng: kể từ ngày 1er Juillet 1919, nhà máy rượu sẽ đứng bán rượu của lò đặt ra cho các quán; Bán ngay như vậy, lợi cho chủ quán, lợi cho người uống rượu, vì rượu ngon mà giá lại nhẹ.

Hàng đã lập tiệm nhánh trư bán trong châu-thành các tỉnh và trong các quận lớn thuộc Nam-kỳ và Cao-man.

Muôn hồi đều chi xin hãy đời số 2 và số 4 đường Layreynière, Chợ-lớn. Hoặc nơi lò rượu Chợ-lớn Bính-tây.

GIẤY HIỆU LE NIL LÀ GIẤY TINH-ANH THƯỢNG HẠNG

gặp đoàn phụ-nữ thì phải k'nh trong và phải cầu-thần lời nói hết sức: làm vậy cho ngày sau chúng nó đi ra gặp đoàn phụ-nữ thì chúng nó biết & theo phép lịch sự, khỏi phải nói đùa trêu-gheo "E. Bánh, Dấu", trước mặt đàn-bà con gái hiện-trương làm cho người ta hèn chê con nhà thất-giáo.

(Sau sẽ tiếp theo)

Cái-bè, CAO-BÁI-ĐỂ

DENTIFRICES
THUỐC BÀNH RĂNG CỦA CÁC CHA
BÉNÉDICTINS
de SOULAC
LÀM RÀ
Thuốc nước, thuốc sệt,
thuốc bột hay là xà-bông.

Ai muốn về hình

Ai muốn về hình cho thiệt khéo, thiệt giống, xin đem hình đến tiệm hoa-chợm-dùng của M. Nguyễn-Đức-Nhuận; thì ắt sẽ dựng vui lòng đẹp mắt. Tiệm này được nhiều nhà sang trọng ngợi khen.

Thợ về tiệm này đã có bằng cấp tốt nghiệp về nghề vẽ và 3 cái bằng cấp của hội đầu cho Đông-dương ban khen. Qui-vi muốn biết rõ, xin viết thư hỏi, tiệm này sẽ gửi cho một tờ cáo bạch có cắt nghĩa rõ cách vẽ và đề thước giá giá cả phân minh. Gửi thư, hình, hoặc mandat xin để bao thư như vậy:

M. NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN
N° 28 Boulevard Paul Bert,
SAIGON.

(Tiệm này trước khi có ở Giadinh và Boulevard Luro)

Xe hơi cho mượn

Kính cùng liệt vị đang hạp: nay tôi sơn một chiếc xe hơi OVERLAND 5 chỗ ngồi đã cho mượn sáu chừ qui-vi có cần dùng đi chơi, hay là có việc chi, xin hãy tưởng tình giúp nhau làm việc. Xe có để sẵn tại đường d'Adran số 400 Saigon, ngang trước Tòa Tân-Báo, bất luận là giờ nào, chừ qui vi muốn dùng xin đến đó thì có sẵn.

EDEN-CINÉMA

Tuần này rạp hát bóng Eden-Cinéma hát nhiều lớp lạ, hát tình những tuồng mới đã hay mà lại vui, thú nay Nam-kỳ chưa hề có.

Liệt vị hãy đến xem chơi cho tiêu khiển.

buôn bán cả thế hơn hết. Anh ta có ba bốn chiếc tàu buôn để chở cá khô, thang được cùng gạo đem đi hoặc Hạ-châu hoặc Hương-cảng hoặc Xiêm-la mà bán. Bữa nọ Khiếu-Nhân đi chơi ghé lại tiệm Lâm-liên Thành hỏi thăm coi trong các việc buôn bán thứ nào khá hơn hết. Lâm-liên-Thành nói rằng sự buôn bán sự này cũng lời chẳng qua cái sự qua Ấn-Độ-Dương với ngọc điệp đem về Quảng-dông, Hương-cảng và Xiêm-la mà bán hết. Anh ta lại nói anh ta tiếc vì mình không đủ vốn và thiếu người coi đặng làm sự đó. Khiếu-Nhân nghe nói hỏi phân coi làm việc ấy phải có vốn chừng bao nhiêu. Lâm-liên Thành nói có chừng hai muôn đồng thì đủ.

Khiếu-Nhân nói rằng: « nếu chú muốn làm sự ấy thì hãy viết tôi, một người một muôn thì đủ.

Ông muốn hàng thì được rồi song lấy ai qua đó mà coi với ngọc điệp bây giờ. Tôi thì mặc coi mua bán ở đây; người ở tại Quảng-dông đứng coi bán thì

tôi kiếm được, còn người coi với thì kiếm không được.

— Không hại gì. Người đi qua Ấn-Độ-Dương coi với ngọc điệp để tôi kiếm cho. Thôi chú tính lập tờ giao kèo xong đi rồi tôi sẽ kén người đó lại. Vậy chú tính người ấy phải ăn lương một tháng bao nhiêu?

— Theo ý tôi thì người ăn lương một tháng là 40 \$ 00. Như buôn bán có lời thì người ấy được tiền huê hồng thập phần chỉ như.

Khiếu-Nhân bồng lòng, sáng bữa sau làm tờ giao kèo một ngày thì xong xuôi hết. Khiếu-Nhân hiểu ông Sen coi nhà đặng tuốt lên Saigon cho Chi-Đại hay. Chi-Đại nghe nói vui lòng lắm và xin gọi Bạch-Tuyệt ở lại với ông đặng đi một mình cho thuận tiện. Bạch-tuyệt đứng đắn không khứng ở lại, sanh từ trước cực quyết chia với chúng mà thôi. Khiếu-Nhân thấy vậy bèn nói rằng: « Cháu ở với ông như vậy thì phải đạo rồi. Song

(Sau sẽ tiếp theo)

TIỆM MAY CỦA Mme HUYNH-CÔNG-PHÚ

92, Quai Belgique (Cầu-ông-Lãnh) Saigon. — May quần áo Tây và Âu nam đủ kiểu May mau và chắc, đường kim mũi chỉ thiệt khéo. — Có tân-hành Tàu nhưwm Tại Ôn-vấn và Cao-lãnh thật tốt giá rẻ. Nhứt là: Nhung, Hàng, Ren, Lụa, Lông và các thứ hàng mớ, tiệm tôi may khéo hơn hết, kiểu rất hoè-mỹ (mode très élégante).

Kính mời quý ông qui bà con rảnh quá bước lại tiệm tôi may thử một lần thì rõ. Nay thỉnh.

Tiệm Tân-huê Vinh-phat của M. Nguyễn-hữu-Tân

136, đường Colonel Boulonnat Saigon. — Ngang ngang xe lửa Mytho. Có may áo xiêm kiểu kim thời. Bán đủ hàng Tàu, áo Bả-xào. Đồ gia dụng và tạp hóa đủ thứ.

Nam-dông-huê rạp khách sạn

Số 26, 28 và 30, đường Amiral Courbet Saigon. — Phòng vi sách số, tiếp đãi từ từ. Có báo đủ các thứ hàng Tàu. May xiêm áo Âu nam theo kiểu kim thời thật khéo mà giá lại rẻ.

Maison THÁI-BINH. — Epicerie — Soierie

137, Rue du Colonel Boulonnat Saigon. — Ngang ngang xe lửa Mytho. Bán các thứ thuốc Tây. — Các thứ rượu Tây. — Ai chờ xe lửa nên tạm vào mà giải khát.

Tiệm may và hơ tọc. Hiệu Nam-Châu

104, Boulevard Bonnard Saigon. Hơ tọc Kĩ-lưỡng-lâm. Sửa áo Âu nam và đồ Tây, đủ kiểu, lại chắc, mà giá lại rẻ.

CASINO DE SAIGON

Nhà hát bóng Casino đứng hờ nhứt trong cõi Đông-Dương, mỗi tuần thay nhiều lớp lạ thường, đã hay lại thêm vui vẻ, hình Pathé, frères gửi lại.

Ông Leopold đã lập nhà hát tại Saigon 25 năm công cang, thầy thầy đều rõ chảnh công người máv không rung hình chơi tốt tươi xem thì mừng mà không mỗi mắt Xin qui khách thừa khi hông mắt đến xem chơi tiên khiển rất vui lòng, nhiên tích hay đẹp dạ qui ông. Sự mầu nhiệm xưa nay chưa từng thấy. Nội tuần này sắp tới có hát 4 thứ tuồng mới là LE COMTE DE MONTE CRISTO có nội nhiều lớp hay lắm.

CAO BẠC

Kính trình quý vị đặng rõ: Nay tôi mới lập một tiệm tại đường Calirat, môn tại số 85, Saigon, để sửa các thứ may. Như là: đồng hồ, xe máy, máy đánh chữ, máy may, máy hát, tủ sắt, văn vắn. Các khác các thứ con dấu đóng và mũ thung đủ kiểu, chạm gỗ đá cẩm thạch, văn vắn...

Bản sỉ và bán lẻ đồ phụ tùng xe máy, essence, alcool à brûler và carbure, thổ nhứt là thứ manchons.

Qui-vi ở xa muốn mua hay là sửa món gì xin viết thư cho tôi thì tôi sẽ gửi lại lập tức và tính giá thiệt rẻ (gửi cách lập hình báo giao ngân, Contre Remboursement) qui-vi muốn mua món chi ở Saigon hay là hỏi thăm việc chi thì tôi cũng sẵn lòng lo giúp. Xin Chư-tôn chiếu cố tôi hết lòng cảm ơn.

PHẠM-THÈ-KINH
64 Rue Charner - Saigon

TRẠI TRỢ MỘC HIỆU LUYC-LONG

Tư Nguyễn-lung-Thao

Chị tại chợ Lái-thiệu

Thưa một tôi sáng tạo đã hơn 5 năm ở phố này ở chợ đường xe hơi Saigon-Thơ-du-một, ở phố sùng đủ hàng ăn dài một số lần từ 1m40 đến 2m30, bề ngang 0m30 cho đến 1m15, hàng ăn chế biến từ tinh (long lân, quí, phong) hàng lâu của chúng 7, 8 trụ cho đến 12 trụ, hàng ăn mới đá, hàng trên một cột xây, hàng chạm tam lần từ 1m55, có thứ 5 trụ 4 gác chạm giấy là tây, hàng rượu (table d'apéritifs), hàng khách (table de salon), hàng viết (bureau) hàng rửa mặt (table toilette) hàng nguyệt, tủ áo tron, từ áo khoai từ tủ chén đến liền thanh thờ kiến về sơn thủy chữ óc chữ vàng, ghế ngồi mới tròn, mặt trái đỏ, mặt đen, và có đủ thứ đồ tiện, những là chạng đèn, đài, hộp, khay, kỷ vàng mới, vàng hai, vàng ba, vàng tư, hết thấy đủ làm bằng sự danh mộc, ch theo kiểu kim thời tron bên, chắc chắn và bán giá rẻ.

Còn phía trước phố chợ có dọn thêm một tiệm rượu có bán đủ mọi rượu và đồ ăn uống mới đủ, ăn thử trước cho đủ.

Kính xin chư-tôn qui-khách hừa tiếp nhàn du xin ghé lại tiệm mua mua đồ trong nhà thì tôi sẵn lòng mua mao lim cho vừa ý quí ông.

NGUYỄN-LONG-THAO.
chủ trại kinh cáo,

Nhà trường của Bà Le Guidec

Ở tại đường Amiral Page số 1
Ngang hông Nhà-Thờ Nhà-Nước
SAIGON

Bà Le Guidec kính tra cho trong Lục Châu hay, như vị nào có học nên muốn cho lên Saigon ăn học, thì bà sẽ sẵn lòng tiếp đãi, ăn nghỉ tại nhà trường của bà được hết.

Muốn học tại trường bà, thì bà sẽ lo dạy cho tới lớp thì bourse dạy và các trường Nhà-nước. Hoặc đi học các trường nào khác hay là trường của Nhà-nước rồi về nhà trường của bà ăn nghỉ ởng được. Bà sẽ sẵn sóc kềm thúc con trẻ lo làm bài vở và học tập luôn. Chẳng hề để cho chúng nó ham chơi mà mất ngày giờ.

Bà tính giá rẻ.

LIM HONG BENG & Co

43, Quai de Belgique, 43
SAIGON

Thuộc điều hiệu "OLIVENTINA" này mỗi gói 30 điếu, mùi thơm hơn hiệu khác hút nó rất ngon và chẳng hề khô cổ, mà giá lại rẻ.

Có gởi bán nơi tiệm hàng xén, tiệm chà và cùng Lục-linh và Nam-vang đều có trữ bán, chứ qui-vị có mua hãy nài như kiểu này mới là thuốc điều dưỡng hàng.

CÓ BÁN SI TẠI HÀNG
LIM HONG BENG & Co
SAIGON
SEULS DÉPOSITAIRES
POUR LA L'INDOCHINE ET LE CAMBODGE

PARFUMERIE-COIFFEUR-CHAPELLERIE
« Michel THO »
93, Rue Catinat — Saigon

Tiệm bán nón, đồ gậy cầm tay, đầu và xà bông thơm, phân thoa mặt, vở, giấy lưng gĩa, ở đường Catinat số 93, ngay nhà in và bán sách của ông C. ARDIN ET FILS (Imprimerie Librairie Commerciale) có phòng hớt tóc sạch sẽ, giá rẻ. Lành in các thứ sổ, sách, cần đồng trong Làng Tống, bán sách vở cho học trò, mực viết v.v. bán thợ, truyền đủ thứ, sửa máy may máy viết các hiệu.

Lục-châu quân-đó mượn mua món chi, tiệm có không có thì cũng sang lùng mua đùm cho có mà gởi chẳng có công.
Michel LE-VAN-THO.

TIỆM

Nguyễn-hữu-Sanh
91, Rue Catinat 91,
SAIGON

Có bán đủ thứ hàng Tàu, hàng Tây tốt lắm mà giá cũng rẻ. Còn thợ may đồng lam, may đã khéo lại chắc, mà lại may cũng mau nữa. Có bán các thứ nón Tây của người Bắc làm. Nón tốt giá nhẹ

Tiệm đóng xe

Sửa xe và bán đủ đồ phụ tùng
đường Laro-môn bãi 99 và 101,
(Bãi-hạ) Saigon
Trần-vân-Hiệp chủ tiệm

Kính cùng Lục-châu qui khách đặng rõ: Tiệm tôi có đóng đủ kiểu xe như là: Xe mul, xe hai bánh, xe kiền, xe kéo và cũng có bán các thứ xe cũ sửa lại chắc chắn; có bán đèn xe cũ kiền, bánh xe cao-su bằng cây giã-ti bên tay chổi lại cao-su đũi để thay trong bánh, kiền đèn tay, đó bắt kể xe độc chiếc và xe song mã bằng da tay may rất khéo và chắc, có bán yên cũ, chường đạp hai tiếng, bình để thắp đèn khí đủ theo xe, sơn xe, — và sửa xe.

Có xin qui khách có dịp đến Bãi-hạ xin ghé lại tiệm tôi một khi trước khi công cuộc của tôi làm, sau có cần dùng món chi da thúm mua giúp lấy người, thì tôi rất chơn on họ. Còn chú qui khách ở xa muốn gởi thơ hỏi thăm món chi cũng gửi cả tôi sẵn lòng lưu đáp.

Cửa tôi cũng có gởi bán những lá đơn xe, bánh cao-su giã-ti, đó bắt kể da tay mới tiệm Thái-linh trước của gĩa xe lửa Mỹ Saigon, tiệm Lục-trần-lâm số 84 đường d'Espagne.

Trần-vân-Hiệp chủ tiệm

TIỆM-AN-PHONG

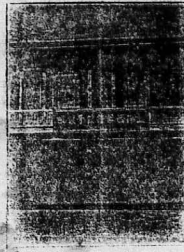
Bán hàng Tàu và hàng Bắc
TẠI CHỢ CAO-LÀNH.

Kính lời trình cùng Lục-châu qui khách đặng rõ, Tiệm tôi có bán ròng hàng Tàu: hàng là vân xuẩn lãnh nhiều cùng là bông ta kều là hàng vườn, nhuộm đen điệu láng thật tốt thông hồ trở, tôi chắc ý, vì chăm tại Cao-lãnh tôi (giả) nên đồ nhuộm đen của tôi hớt cao chăm không vết, đã nhuộm nhiều chăm rất kỹ càng giá rẻ hơn xứ khác, vì các xứ khác phải mua chăm tại xứ tôi giả mác, nên không thể bị kiếp hàng đen của tôi, còn đồ hàng Bắc tôi cũng đủ thứ, tôi lãnh tại Hà nội, xin gởi thơ đến, tôi sẽ gởi lại liền, như vậy nào muốn mua nhiều mà bán tôi tình giá thiệt nhe, như muốn hỏi giá trước tôi cũng trả lời liền, hàng tôi gởi contre-remboursement.

Cao-lãnh, Nguyễn-xân-Trước.
Cán bịch

TRIỆU-CƯƠNG

MỘT TIỆM LỚN TẠI CHOLON, SỐ 188, ĐƯỜNG MARINS
Một tiệm mới tại Saigon số 3 đường Gallieni
TRÔNG RĂNG VÀ THAY CÔN MẮT

Kính lời cùng Lục-châu chú qui-ông qui-bà đặng rõ: Nguyên tiệm tôi trông răng đầy đủ mười mấy năm rồi, có Bằng-chấp PTỔNGHIỆP

CỬA QUAN LƯƠNG-Y LANGSA BANG-THƯỢNG, cách làm rất khéo-lẻ và chắc chắn, lại dùng đồ thượng hạng, chẳng hề đổi trả, vàng của tôi biệt của mười năm cũng còn sáng lung như mới vậy.

Nay tôi lập thêm một tiệm mới tại Saigon (15 Mars 1919 này khai trương) số 3, Boulevard Gallieni, ngang gare xe lửa Saigon-Cholon (Đường trên) chợ mới Saigon, cũng có trông răng và bọc răng giả thiệt rẻ, cũng có bán các món khác thường dùng theo ý của chú qui-vị, mỗi mỗi các cuộc trong sự mua bán của tiệm tôi thời giá cả đều thiệt rẻ hơn các nơi khác chẳng sai. Vậy tôi kính mời chú qui-vị hãy thừa bước đến tiệm tôi, tôi hết lòng trọng đãi. Chỉ như chú qui-khách ở trong Lục-châu có cần dùng món chi, xin chịu phiền viết thơ cho tôi hay, tôi sẵn lòng gởi cách CONTRE REMBOURSEMENT.

TRIỆU-CƯƠNG Kính mời.

QUYNH-MY

NGUYỄN-NGOC-CU

Số 20 đường Amirai-Courbet
(CHỢ BẾN THÀNH MỚI SAIGON)

Gạo, than, nước-mắm, tìm, cầm, trà-hột, trà-lâu, thuốc hút cũng các vật dùng khác.

Nước mắm Phú-quốc ngon thượng hạng

Tiệm này bán ròng nước-mắm ở tỉnh Bình-thuận; không bán nước-mắm làm tại đây. Mua vật chi, hoặc sai đến bằng phố, gởi gĩa, thì sẽ đem đến nhà chẳng sai. Nay tôi lại có đơn chôn ăn chồ người sạch sẽ từ về. Muốn dùng cơm từ bữa ăn hay là muốn dùng cơm tháng cũng đặng. Lại có chỗ nghỉ ngơi thông thoáng xin các ông ghé chơi một phen thì sẽ rõ.

Café-Restaurant Taverne Française

NAM-THUẬN-PHÁT

Lê-vân-Lê, successeur, ở tại Ngã-tứ, đường Pellerin và đường Espagne gần đình Xã-lấy Saigon.

Kính cùng chú qui-ông đặng rõ: nhà hàng bán cơm Tây hiệu là « Nam-thuận-Phát » này đã về phần tôi làm chủ rồi, tôi mới kim được người đầu bếp giỏi nấu nướng rất khéo rất ngon; những trẻ coi dọn ăn tôi cũng dạy đủ lễ nghi để cho chú qui-ông phòng khi sai khiêu; cúi xin chú qui-ông có cặp đến tôi là bạn đồng-bang mà giúp nhau cho nên việc, còn trong lục châu chú quân-tử, có dịp chi lên đến Saigon, thoãn như chú ông có lòng chiều cố, thì tôi cũng vui lòng tiếp đãi và cảm tạ chẳng cùng.

Lê-vân-Lê chủ bịch.

Pharmacie Saigonnaise

TIỆM

Hiệp-thành-Hoà
BÁN ĐỒ NỮ TRANG
Rue Schroeder. — Saigon

Kính lời cho Lục-châu chú qui-khách đặng rõ: Nay tôi có mở một tiệm bán đồ nữ-trang theo kiểu kiền-thời, rất nên xinh đẹp, ở tại chợ Saigon đường Schroeder số 23. Khi trước tôi có lập tiệm bán đồ nữ-trang ở Chợ-lớn, đường Thủy-binh (Rue des Marins) số 184, tục danh là bán cháo-múi, nên tôi thường hiểu ý qui-bà qui-cô ưa dùng đồ nhẹ nhàn và huệ-mỹ.

Từ khi tôi mở 2 căn tiệm ấy đến nay cũng nhờ của qui-bà chiều cố cho người đồng-bang nên việc tôi rất chơn on, ngày nay mà trong lục-châu hiệp-bang, lập tiệm bán đồ nữ-trang như tôi thì tôi lấy làm vui mừng cho các ông và chú xin cho các ông cho mau thành tựu.

Nay kính

Nguyễn-vân-Lê chủ tiệm Kỳ-Khởi.

Tiệm Hiệp-thành

TẠI MYTHO

Kính cùng chú quân-lữ trong tỉnh Mytho và các tỉnh lân cận được hay, nay tôi mới lập ra một tiệm, lấy hiệu là « Hiệp-Thành » tại chợ Mytho, để làm Đại-ly cho hiệu Liêu-Thành Chợ-lớn mà bán các thứ nước mắm Phan-thiết thiệt ngon, và tiệm tôi cũng Đại-ly cho hai tiệm một Lái-thiên của ông Nguyễn-long-Thao và ông Nguyễn-hiệp-Hòa mà bán đủ thứ bàn, tủ, ghế, dĩa, bằng các danh mộc như: gỗ, trắc và cẩm-lai, vân vân. Nước mắm đã ngon, mà chủ bán cũng khéo. Lục-châu đến nghe tiếng đã lâu. Cúi xin chú ông lý, lòng cố cặp, đến giúp bạn đồng-bang, thì tôi thăm cảm chẳng cùng.

Ny tho Hiệp-Thành

Chủ-nhom: TÂY-VÂN-QUYÊN Chủn khởi.

Thi-nghiệp hiệu

Kính lời cũng chú qui-ông qui-bà được rõ Nguyễn khi trước tôi thường ở trong rừng tại tiệm H. Villaraelle ở đường Marins (Cholon) hơn mười năm, lúc-chưa chú qui-ông đều biết tôi và cũng đều biết công việc tôi đang làm...

Tiệm khắc con dấu

Kính từ cũng Quốc-khách đợng rõ Tiệm tôi khắc con dấu đồng, cao-su và bằng đá cẩm-thạch để mộ, vân vân... Giá rẻ đồ tốt mà làm mau, nếu quốc-khách ai muốn dùng kiểu nào, xin gửi thư lại tiệm tôi lấy Catalogue lựa kiểu mà đúng, thì tôi sẽ hết sức làm cho vừa ý.

TRẦN-DUY-BINH Graveur 89 Rue Canton, 89 - Saigon.

PHNOM-PENH-BAZAR TRƯƠNG-XUÂN

Table with columns 'BÁN SỈ' and 'BÁN LẺ' listing various goods and prices.

NAM-HỒNG-PHÁT KHÁCH SẠNG

ở đường Boulevard Bonnard, số 106 ngang Gare xe lửa Saigon-Govap tại Chợ-mới Saigon. Bán rượu tây và sửa xe máy, đèn essence và đèn alcool.

TIỆM Trương-vân-Hanh SADEC

Có bán xe máy mới và đủ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lãnh thấp mướn đến khí dầu (carbure) theo cuộc quan, hòm, tan, tế, kỳ-yên, tân-gia, hạ-thơ. Khăn đeo bằng nhiều tây tôi thường băng; bán mở và bán lẻ vỏ ruột xe máy hiệu Michelin.

TRƯƠNG-VÂN-HANH cần hiền.

GRAVURE MÉTAUX ET MARBRES

Tiệm tôi đã lập ra mười năm nay khác đủ kiểu con dấu đồng và mù thung. Có chạm mộ bia đá cẩm thạch để mộ. Tôi có in đủ kiểu trong catalogue (mục lục) để cho qui-vị lựa kiểu mà dùng. Xin chú tôn chiểu cớ tôi rất cảm ơn.

Nay kính.

HÁT BÓNG VÀ HÁT XIỆT ANNAM Tại SADEC

Kính từ cũng liệt vị khán quan đợng rõ; Bản ban bày cuộc hát này, vốn chẳng phải vì mục, cử chỉ mà thôi, thật cũng có thực lòng muốn cho người đợng hàng ta rộng thêm đường kiến-thức.

- HI CUỘC CỦA BÓN BAN PHÂN RA NHIỀU CÁCH: 1° - Hát bóng... (Ảnh Hí) 2° - Hát xiết... (Thế thế thế) 3° - Hát Thuật... (Ma Thuật) 4° - Đờn ca... (Tài tử)

Hát bóng - Trong cuộc hát bóng bả viên lựa rui những bầu giắc kiêu thời (đẹp với đờn) những bầu kiêu sự, đại viên sự, trong có nhiều gương mặt phải cần khích, hoặc phải có trong một tiếng mà ta được lấy cả tâm né tiếp và có mấy nhiều bài điệu thật vui.

Chàng bươm bướm - Bướm bươm bướm đẹp cho đẹp mặt của lòng liệt vị khán quan. Với liệt vị khán quan có muốn thay mướn sự có cần như vậy chưa từng thấy chăng? Có muốn coi cuộc kiêu thời không? Trong lúc bình rừng vắng vắng của rừng rậm rạp giờ phút này, tôi quên trước quên sau, coi rai sượng mặt kẻ mua, ấy là một sự kiêu thời thật đẹp.

GIÀ CHỒ NGỒI CỒI HẠT: Hàng nhứt 1\$00 - Hàng nhì 0\$50 - Hàng ba 0\$30. Lina và con gái dưới 8 tuổi nửa phần tiền.

TRƯỜNG Nguyễn-xích-Hồng

HỘI THI BẢNG CẤP TỐT NGHIỆP TÂY (Succès à l'examen du Brevet elementaire) Có 3 trò đầu: 1° Nguyễn-báo-Ca 2° Trần-vân-Tý 3° Lê-vân-Thọ. Trong 3 trò thì đầu đội có 2 trò học có một năm rưỡi mà thôi, vì 2 trò ấy mới thì đầu bảng cấp sơ học kỳ rồi (Décembre 1917).

LỜI rao

Kính cáo cũng chú qui ông và qui thầy đợng hay. Tôi là Nguyễn-vân-Minh chủ tiệm, bán sốn tại đường d'Ormay môn bãi số 49. Kể từ ngày 1° Avril 1918, thì tôi dời tiệm qua đường d'Ormay môn bãi số 49. Xin qui ông và qui thầy nhâm lúc nhâm dịp, xin ghé tiệm tôi xem chơi, thì tôi sẵn lòng tiếp-rước. Nguyễn-vân-Minh 49, RUE D'ORMAY, 49 - SAIGON

ĐẦU XỔ

Của nhà thuốc NHI-THIÊN-ĐUỜNG 38, Rue de Canton - Cholon

Hầu đầu xô này của bồn-đường bát lòng nghiên cứu mà chế ra, rất nên thuận lương sạch sẽ, những người nóng này trong mình, hoặc ban trái độc địa, hoặc nóng cảm như đau, hội miệng, ăn không đợng tiêu đường rất tiện huát bón.

Cách dùng: Sớm mai để bụng đói, trộn nó với nước cà-phê mà uống. Người lớn mỗi lần uống một ve.

Con nít 3, 3 tuổi mỗi lần uống 1 muỗng canh 7 tu, 6 tuổi mỗi lần uống 2 muỗng canh. Giá mỗi ve... 0\$20

Thuốc bột để chà răng

Của nhà thuốc NHI-THIÊN-ĐUỜNG 38, Rue de Canton - Cholon

Phàm người ở đời, răng là một vật rất qui rất cần dùng hơn hết, nếu chẳng biết lưu ý mà giữ gìn, thường thấy có nhiều người chưa bao làm tuổi mà răng đã rụng hết, cho nên phải có thứ phân để chà răng là đồ rất cần kíp. Bởi nghĩ vậy, cho nên bồn-đường chẳng nề nhọc nản, gia tâm nghiên cứu mà chế luyện ra một thứ phân tời, đã làm cho-thơm miệng mà giết được sâu. Nếu dùng nó mà súc miệng chà răng cho thường mỗi ngày, thì răng đá sạch mà lại bền chắc lâu dài, khỏi lo đau nhứt chi cả. Mỗi hộp giá là... 0\$30